יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 228 | Łódź, Poniedziałek, 2 października 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י״ב תשרי תרצ״ד | № 228

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

אלע פאר דער נאציאנאלער הלוואה

היינטיגע אל־געמיינע מאניפעסטאציע אין לאדז

אלע יוד. ווירטשאפטליכע און פאליטישע ארגאניזאציעס בעטייליגען זיך היינט אין דער מאניפעסטאציע

אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער מאני־פעסטאציע פאר דער נאציאנאלער הלוואה, וואס קומט היינט 7 א זייגער אין אווענד פאר אין די לאדזער גאסען, אנהויבענדיג פון וואדני רינעק, איז

נעכטען איז אין לאקאל פון דער קהלה

פארגעקומען א זיצונג פון פארשטעהער פון די יודישע ווירטשאפטליכע און פאליטישע ארגאניזא־ציעס וועגען אנטייל פון די יודען אין דער דא־זיגער מאניפעסטאציע.

מצד דער קהלה־פערוואלטונג איז אויף דער זיצונג אנוועזענד געווען פרעזעס מינצבערג און וויצע־פרעזעס בערגער. מצד דעם קהלה־ראט וויצע פרעזעס אדוו. וייצמאן. פון דער ציוניסטישער פראקציע — פרנס האלבערשטאם, פון דער פאל־קיסטישער — דאקטאר גלאטמאן, פון דער „אומ־פארטייאישער“ — פרנס וואידיסלאווסקי, פון האנד ווערקער־פעראבאנד (פאלודניאוואו 4) — ה׳ פריינד, פון האנדוועקער־פעראבאנד (זשעלאנא 10) — יהוע פאוויטש, פון קליינהענדלער־פעראבאנד (אנראדא־וואו 10) — גרשון יואלמאן, קליינהענדלער־פעראבאנד (פאמארסקא 15) — פרנס כארי, קליינהענדלער־פעראיין (שרודמיעסקא 20) — אוליבאווער, דעטאז־ליסטען־פעראיין — שיפמאן, און סוחרים־פעראיין (פיעטריקאווער 10) — ה׳ גארזאן.

ס׳איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען אויפרופען צו דער יודישער בעפעלקערונג

אנטייל צו נעהמען אין דער מאניפעסטאציע

מצד דער יודישער קהלה און מצד די יודישע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס.

די יודישע פעראיינען און צעכען וועלען זיך פערזאמלען האלב 6 אין אווענד ביי דער קהלה

אויף פאמארסקא 18, דארט וועלען זיך צו דער מאניפעסטאציע אויך פעראייניגען אלע יחידים און ספארט־פעראיינען און כילאנטראפישע פעראיינען און מיט פעהנער, א־קעסטערס און טראנספארענטען וועט דער יודישער צוג געהען איבער די לאדזער גאסען ביז צום וואדני רינעק, וואו די יודישע מאני־פעסטאציע וועט זיך פעראייניגען מיט דער אלגע־מיינער און צוזאמען מארשירען איבער גלובנא, פיעטריקאווער ביז צום פרייהייטס־פלאץ.

אויפרופען צום היינטיגען פראפאגאנדע טאג

פון דער יודישער קהלה

בירגער־יודען!

דער צאהלרייכער און בעדייטענדער אנטייל פון דער יודישער געזעלשאפט אינ׳ם צייכנען די נאציאנאלע הלוואה פיהלט אונז אן מיט שטאלץ, מחמת עס בעווייזט, אז די יודישע בעפעלקערונג האט נישט געקוקט אויפ׳ן שווערען קריזיס, ארויסגעוויזען דעם מאקסימום אפפערווילליגקייט אויפ׳ן געביט פון שטארקען און פעסטיגען די פינאנציעלע יסודות פון דער פוילישער מלוכה.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה איז טיף איבערצייגט, אז דער גייסט פון התלהבות, וואס האט ארומגענומען אלע שיכטען פון דער יודי־שער בעפעלקערונג, וועט נישט אויסגעלאשען ווע־רען אויך אין די לעצטע פאר טעג פון צייכנענען די נאציאנאלע הלוואה.

די יודישע קהלה ווענדט זיך דעריבער צו דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג, ווי אויך צו אלע געזעלשאפטליכע און ווירטשאפטליכע ארגאני־זאציעס צו נעהמען אנטייל אין דעם היינטיגען מאניפעסטאציע - צוג, לטובת דער אינטער־נאציא־נאלער הלוואה.

דער אלגעמיינער צוג וועט זיך אנהייבען 7 א זייגער אין אווענד פון שייבלער׳ס מארק.

אלע יודישע אנטיילנעהמער ווערען געבע־טען צו קומען אויפ׳ן זאמעלפונקט־הויף פון דער יודישער קהלה, פאמארסקא.גאס 18, פונקט 5 א זייגער נאכמיטאג.

פרעזעס פון דער יוד. קהלה אין לאדז,

י. ל. מינצבערג,

סיים - דעפוטאט.

לאדז, 2־טען אקטאבער, 1933 י.

פון דער אגודה

די פערוואלטונג פון „אגודת ישראל“ פאדערט ווערמיט אויף אלע איהרע מיטגלידער און סימ־פאטיקער זיך צו בעטייליגען אין דעם היינטיגען פראפאגאנדע־צוג לטובת דער נאציאנאלער הלוואה.

אלע אונזערע אנטיילנעהמער ווערען געבעטען צו קומען פונקט 5 א זייגער אין אווענד אויפ׳ן זאמעל־פונקט — אין הויף פון דער יודישער קהלה פאמארסקא 18.

דער־הפועל פון „אגודת־ישראל“, לאדז.

ב״ה, לאדז, י״א תשרי, תרצ״ד.

פון „פועלי אגודת ישראל“

אין צוזאמענהאנג מיט די היינטיגע מאני־פעסטאציע לטובת די נאציאנאלע הלוואה ווערען אלע חברים פון פא״י און יוגענד־סעקציע אויפגע־פאדערט מאסענווייז זיך צו בעטייליגען.

ביי די יודישע קריגס־אינוואלידען

די פערוואלטונג פון יודישען קריגס־אינוואלי־דען פעראיין אין לאדז האט אויף א ספעציעלע זיצונג בעשלאסען צו סובסקריבירען די נאציא־נאלע הלוואה, נישט קוקענדיג אויף דער אויסער־געוועהנליכע שווערע, מאטעריעלע לאגע. אויך אויפצורופען אלע מיטגלידער צו נעהמען א גע־העריגען אנטייל, אויסגייענדיג פון דעם שטאנד פונקט, אז די אינוואלידען דארפען נאכמאל ארויס ווייזען גרייטקייט אין יעדען מאמענט בייהילפיג צו זיין דעם פאטערלאנד, ווי אמת׳ע פראנט־וועלנער, געווו. בעשיצער פון די גאנצקייט פון פוילען.

צו אלע יודישע סוחרים אין לאדז

היינט קומט פאר א גרויסע מאניפעסטאציע פון דער גאנצער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט לטובת דער נאציאנאלער הלוואה.

די יודישע סוחרים, וואס האבען ארויסגע־וויזען אזוי פיל אינטערעס און פערשטענדניש ביים צייכנענען די נאציאנאלע הלוואה, וועלען אהן שום ספק אויך מיט זייער אנטייל אינם פראפאגאנ־דע־צוג אונטערשטרייכען זייער ווייטערדיגע גרייט־קייט צו פערטיפערען און פערברייטערען די אקציע לטובת דער דאזיגער גרויסער זאך.

מיר רופען אלע סוחרים אונבעדינגט זיך צו בעטייליגען אין דער היינטיגער מאניפעסטאציע.

דער זאמעל־פונקט איז — דער הויף פון דער יודישער קהלה פאמארסקא 18, אויף וועלכען אלע ווערען געבעטען צו קומען פונקט 5 א זייגער נאכמיטאג. פונדאנען וועלען די יודישע אנטייל־נעהמער אוועק צוזאמען אויף שייבלערס מארק, וואו זיי וועלען זיך אנשליסען אין דעם אלגע־מיינעם מאניפעסטאציע־צוג.

סוחרים־פעראיין פון דער שטאט־לאדז,

פיעטרקאווער 73,

צענטראלער־פערבאנד פון סוחרים און

אינדוסטריעלער פיעטרקאווער 10.

צענטראלער קליינהענדלער פעראיין

פאמארסקא 15.

ערשטער קליינהענדלער פעראיין

אגראדאווע 10.

קליינהענדלער פעראיין פון קאלאניאל־בראנזשע שרודמיעסקא 20.

פעראיין פון סוחרים דעטאליסטען

פיעטרקאווער 90.

לאדז, ד. 2 אקטאבער 1933.

האנדווערקער!

מיר פאדערן אייך אויף אלע זיך צו שטעלען היינט, מאנטאג, 5 א זייגער נאכמיטאג אין הויף פון דער יודישער קהלה פאמארסקא 18, כדי אנטייל צו נעמען אין דער אלגעמיינער פראפאגאנדע־מאניפעסטאציע לטובת דער נאציאנאלער הלואה.

קיין איין יודישער האנדווערקער טאר נישט פעהלען.

די פאנער דארפען מיטגעברענגט ווערען.

לאדזער עקזעקוטיוו פון יודישען צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד אין פוילען, זשעלאנא 10א.

צענטראלער פערבאנד פון יודישע האנדווער־קער און קליין־גווערבער, פאלודניאווא 4.

יודישע ראטמענער־פראקציע פון דער לאד־זער האנדווערקער־קאמער.

צעכען:

שניידער־צעך, פיעטריקאווער 20, קצבים און וואורשטלער־צעך, פיעטריקאווער 24, בעקער — ווסכאדניא 33, טישלער און דרעקסלער — פאלוד־ניאווא 4. קירזשנער — זאוואדזקא 4, טישלער — בושעזשינער 7, יובילער, גראווירער, זייגערמאכע־פאלודניאווא 4 און זאוואדזקא 4, פריזירער — זא־וואדזקא 4, שוסטער — זאכארניא 66, מעטאל — פאלודניאווא 4, בלעכער — פאלודניאווא 4, כא־לעוועק־מאכער — פאלודניאווא 4, רימער — פאלוד־ניאווא 4, קאנפעקציע־שניידער — פאמארסקא 53, טאפעצירער — פאלודניאווא 4, איינבינדער—פאלוד־ניאווא 4, פאטאגראפיסטען — פאמארסקא 12, מאלער — פאלודניאווא 4.

געזעלשאפטען אוי קארפאראציעס:

לוין וועבער מייסטער בזשעזשינער 7,

פורעלקע מאכער פאלודניאווא 4.

שניידער כאלופניקעס — ווסכאדניא 12

און פאמארסקא 53.

דרוקער פאלודניאווא 4.

גאבעלין־וועבער מייסטער בושעזשינער 7

טאמבורירער פאלודניאווא 4.

פארבער פאלודניאווא 4.

צענטראלער ראד פערקעהר פילסודסקי 43

גלעזער — פאלודניאווא 4.

לאדז, ד. 2 אקטאבער 1933.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

לאדזער קינאס — פאר דער נאציא־נאלער הלוואה

(עהערנעכטען אין אווענד איז אינם לאקאל פון קינא־אינהאבער־פערבאנד פארגעקומען א פער־זאמלונג פון די מיטגלידער, וועלכע האבען בע־שלאסען די גאנצע הכנסה פונם נעכטיגען טאג, ד. ה. פון זונטאג, צו פערווענדען אויפ׳ן קויפען די נאציאנאלע הלוואה.

אונאפהענגיג דערפון זענען אלע קינא־אינהאבער בעאויפטראגט געווארען, אז אין פאל ווען די הכנסה פון 1 אקטאבער אין בעזונדער׳ן קינאס וועט זיין א צו קליינע, זאלען זיי פון זייערע אייגענע מיטלען צוגעבען געלד, שטיצענ־דיג אזוי ארום דעם ערפאלג פון דער נאציאנא־לער זאך.

די אקציע פון געזעלשאפטליכע און פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס

(א) אין בעזונדערע פראפעסיאנעלע און גע־זעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, ווי אויך פון געוועזענע מיליטער־לייט זענען עהרענעכטען און נעכטען ארום געזעצט געווארען די פראגע ווי־אזוי ווייטער צו פאפולאריזירען די נאציאנאלע הלוואה.

אין רעזולטאט איז בעשלאסען געווארען אויף היינט 19 א זייגער (7 אין אווענד) צו ארגאני־זירען שטאט־מאניפעסטאציעס:

אויף וואדני־רינעק וועלען זיך פערזאמלען מיט־גלידער פון פראפעסיאנעלע און געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, פון רעזערוויסטען, געוועז. מיליטער־לייט, אינוואלידען, לעגיאניסטען, אונטער־אפיצי־רען א. אז. וו.

מיט דער פעטריקאווער גאס וועט די מאני־פעסטאציע אוועק צו די וואיעוואודזטווע, וואו דעם וואיעוואדע ה׳ האוקע־באוואק וועט איבערגעגעבען ווערען אנ׳ענטשפרעכענדע רעזאלוציע און פון דארט גיין אויפ׳ן פרייהייטס־פלאץ, וואו עס וועלען גע־האלטען ווערען ענטשפרעכענדע רעדעס.

געכטען האט מען געצייכנט

(א) טראץ דעם, וואס נעכטען איז געווען זונ־טאג, זענען אלע פינאנץ־אמטען און דאס סוב־סקריבציע־ביורא געווען טעטיג, אויפנעהמענדיג די קלאראציעס אויף דער נאציאנאלער הלוואה.

די פרעקוועץ איז נעכטען געווען א בעדיי־טענדע, ווייל פיל בירגער, וועלכע האבען אין מיטען וואך קנאפ צייט, האבען נעכטען געהאט די געלעגענהייט צו דעקלערירען זייער בירגערליכען חוב.

די אמטען זענען פאר זיי געווען טעטיג ביז 3 ביטאג.

Dr. med.
Czarnożył
POWROCIŁ
AL. KOSCIUSZKI 69, tel. 224-94
Godziny przyjęć od 9-10 i od 4-6 popoł.

Dr. med.
H. Różaner
הויט, וועגעריש קראנקהייטן און מענער־שוואכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
2־טער שטאק
עמפפאנגט פון 8-10 און פון 5-8 אוו.

ספעציעל יודען-געזעץ

ווערט פערעפענטליכט פון דער דייטשער רעגירונג

בערלין, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי יט"א דערוויסט זיך, ווערט פון דער דייטשער רעגירונג געפלאנט צו פערעפענטליכען א ספעציעל יודען-געזעץ, וואס זאל דינען פאר א קאנסטיטוציע פאר די דייטשע יודען, אין וועלכער ס'זאל קלאר ווערען זייער "יורידישער" מצב אין לאנד.

אין דעם יודען-געזעץ זאל גענוי פארמולירט ווערען דער כאראקטער פון די בירגערליכע רעכט, פון וועלכע די יודען קענען געניסען, ווי אויך אין די קולטור-ווירטשאפטליכע רעכט.

ווי יט"א דערוויסט זיך, וואלטען די דייטשע יודען בעגריסט אזא געזעץ.

* * *

בערלין, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי יט"א 'ערט אינפארמירט, האט געבעלס אויף א פרעסע-קאנפערענץ אין גענוי ערקלערט, אז איהם איז גארנישט בעוואוסט פון אזא יודען-געזעץ.

מאסען-ארעסט פון קאמוניסטען

בערלין, 1 (ספ. טעל.)

אין די ערץ-בערג זענען ארעסטירט געווארען בעת אנ'אבלאווע אנ'ערך 100 קאמוניסטען.

דאס שנעל-געריכט האט 63 פון זיי תיכף פערמשפט אויף טורמע.

די איבעריגע זענען אריינגעזעצט געווארען אין ארעסט.

ס'אומגליק אין דער בוקארעשטער ווייבער-שוהל
האט געבראכט 12 מענשליכע קרבנות

בוקארעשט, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס אומגליק אין דער ווייבער-שוהל אין בוקארעשט וועגען וועלכען מיר האבען שוין געמעלדען, האט געבראכט 12 מענשליכע קרבנות. די איבעריגע 38 פערוואונדעטע פרויען זענען אויסער געפאהר.

דאס אומגליק האט ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין רומעניען ארויסגערופען א גרויסען טרויער.

איבערוואנדערונג פון דייטשע יודען קיין א"י
די פראגע אויף דער מארגענדיגער זיצונג פון פעלקער-בונד

גענף, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

ווי יט"א דערוואוסט זיך, וועט אויף דער מארגענדיגער זיצונג אויספיהרליך בעהאנדעלט ווערען די ארץ-ישראל פראגע. הויפטזעכליך, וועגען אריבערזידלען א גרויסע צאהל דייטשע יודען קיין ארץ-ישראל.

די דיסקוסיע וועט ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

געגען דעם „דראנג נאך אסטען"

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

אין „עזשאנס עקאנאמיק עט פינאנסיער" איז פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל פון העריא'ן וועגען רוסלאנד.

העריא שטעלט פעסט אין רעזולטאט פון זיין ...סיפה איבער אוקראינא, אז דארט איז אבסאלוט ...טא קיין הונגער.

לויט העריא'ס מיינונג ווארפט זיך קודם-כל אין די אויגען די היטלער-קאמפאניע, וועלכע איז דער אויסדרוק פון'ם „דראנג נאך אסטען".

די דאזיגע קאמפאניע רופט ארויס אין סאוויעט-רוסלאנד דעם געפיהל פון כעס געגען דייטשלאנד.

די דאזיגע פיינדליכע בעציהונג איז איינער פון די וויכטיגסטע פאקטארען פון דער איצטיגער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

פוילישע שיף „פאלאניא"
אין חיפה'ער פארט
ענטוזיאסטיש בעגריסט פון אנ'עסקאדרע א"י-עראפלאנען רעגירונג און פון ישוב

חיפה, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

די ערשטע פוילישע שיף „פאלאניא" איז נאך א געלונגענער רייזע היינט אנגעקומען אין חיפה'ער פארט. די שיף איז בעגריסט געווארען דורך אנ'עסקאדרע ארץ-ישראל עראפלאנען. אין פארט איז די שיף בעגריסט געווארען דורך פארשטעהער פון דער ארץ-ישראל רעגירונג און פון ישוב. אלע פאסאזשירען, עולים, און טוריסטען פיהלען זיך גוט.

א דרשה פונ'ם „פרומען" מיניסטער פראנק

לייפציג, 1 (ספ. טעל.)

היינט האט דער מיני. פראנק, די „רעכטע האנד" פון היטלער'ן, געהאלטען א רעדע אויף דעם יוריסטען-קאנגרעס אין לייפציג.

„מיר זענען א פאלק פון העלדען — האט ער דערקלערט — מיר מוזען מאכען א סוף צו דער דעקאדאנס פונ'ם אמאליגען סיסטעם. מיר פערלאנגען די רעפארם פון דעם דייטשען רעכט אין גייסט פון ראסען-בעוואוסטזיין און פון גאראנטירען אומעטום דעם נאציאנאלען כאראקטער, דאס רעכט פונ'ם ווערט פון בלוט, ערד, כבוד, שוץ פון פאטערלאנד און משפחה.

מיר זענען נישט בעגאנגען און ווילען נישט אין דער צוקונפט קיינעם אין דער וועלט בעפ'עוולה'נען. מיר פאדערען נאר, אז מ'זאל אונז טראקטירען, ווי א קולטורעל פאלק, וואס שטרעבט צו א יושר'דיגען שלום אויף דער וועלט.

דערנאך האט פראנק פעסטגעשטעלט, אז דער לייפציגער פראצעס ווערט געפיהרט אביעקטיוו און אז די פערברעכער וועט טרעפען די פערדינטע שטראף. זאל קיינער נישט מיינען, אז ביים ארויסטראגען דעם אורטייל וועלען מיר זיך אונטערגעבען דער מיינונג פון אויסלאנד.

מיר בויגען דעם קאפ נאר פאר גאט אליין!

וויטערדיגער עדות-פערהער אין ארלאזאראוו-מארד
דאס עדות-זאגען פון ווערליזאנסקי און ראבאד

יפו, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער פארטזעצונג פון פערהער אין ארלאזאראוו-מארד אין ארויסגעטרעטען דער עדות ווערליזאנסקי, וועלכער האט זיך אין דעם קריטישען מאמענט געפונען נישט ווייט פון דעם ארט וואו דער מארד איז אויסגעפיהרט געווארען. ער האט ערקלערט, אז ווען ער האט דערהערט דעם שאס איז ער גלייך צוגעלאפען און געהאלפען ארלאזאראוו'ן אויפהייבען. ארלאזאראוו האט געזאגט, אז ער ווייסט נישט ווער די אטענטאטער זענען.

דער צווייטער עדות, משה כאבאר, האט געלייקענט, אז ער זאל האבען וועלכע ס'איז בעמיינדזאמעס מיט'ן מארד.

דער בעשולדיגטער ראזענבלאט האט ערקלערט אז דעם טאג ווען ס'איז אויסגעפיהרט געווארען דער מארד, איז ער געווען אויף א פערזאמלונג פון ברית טרומפלדור אין כפר סבא.

סוכות
אויף אפגויע
און אויך צו פערקויפען!
איז צו בעקומען
אין דער קאסטען-פאבריק
נאוואמיעסקא 8
ס'ווערט אויסגעפיהרט שנעל און פינקטליך.

„לינת הצדק"
לאדז, ציגעל-גאס 17
דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
5270

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלעקטראנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

פאר
גאלד, בריליאנטען
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

יודען!
דער ארץ-ישראל-אתרוג
פאדערט זיין רעכט
די איינציגע שטעלע וואו מען קאן בעקומען אנ'אמת'ן
ארץ-ישראל אתרוג
איז „תוצרת ארץ-ישראל"
(ארץ-ישראל-בעזועלב)
3 שרודמיעסקא 3

סוכות
אויף אפגויע און צו פערקויפען
פון דיקטען אויף באלקאנען ווי אויך ברעטער אויפ'ן פוד אויך סכך-ברעטלעך, מיט לייסטען צו בעקומען
17 פולנאצנא 17
אויפ'ן פיש-מארק אין האלץ-סקלאד.
געדענקט דעם אדרעס!

סוכות
פון ווייסע טישלער-ברעטער מיט קייטלען
ווי אויך
באלקאן-סוכות
אויף אפגויע און צו פערקויפען צו זעהר ביליגע פרייזען איז נאר צו בעקומען
פולנאצנא 26
בעמערקונג: קויפט נישט די שווארצע ווענט ווען איהר קריגט פון ווייסע ברעטער אויף דעם זעלבען פרייז. ווי אויך ברעטער און לאטעס אויפ'ן פוד.
געדענקט די אדרעס: פולנאצנא 26.

PODZIĘKOWANIE.
p.D-rowi Z. Rakowskiemu
za skuteczną i udaną operację składam tą drogą me najserdeczniejsze podziękowanie.
Rózia Szwarcberżanka.

אתרוגים
מובחרים
לולבים והדסים
א"י-אתרוגים
איז צו בעקומען ביי שמואל הירש ליסס
5 פאמארסקא 5.

אתרוגים
לולבים והדסים
צו בעקומען ביי
גאלדשטיין און ביסעל
נאוואמיעסקא 19, איז הויף „באר ווארשאווסקי"

גרעסטער אויסוואהל ביי
Szczęśliwy
— פון —
מענער-רעשטען
אויף אנציגער און פאלטענס, בעליצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטן מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרייזען.
יעדער קויפער בעקומט ראבאט.
קומט און איבערצייגט אייך!
5 נאוואמיעסקא 5
ביי R. Szczęśliwy
פראנט 2-טער שטאק
געדענקט דעם אדרעס.

„Extract Bardanec"
(Tonicum ziołowe)
היילקונסט מיטעל געגען ארויספאלען פון האר, ערוועקט א שטארקען האר וואקסען, בעזייטיגט שופען, גראה-ווערען און שטארקט די האר-ווארצלען. אלערליי ערקלערונגען און אנווייזונגען גיט אן דער ערפינדער
י. ברוסט, גלובנא 17
נאר דארט און דער פערקויף

פארטעפיאן
אין א גוטען צושטאנד
ביליג צו פערקויפען
צו ערפאהרען ביי
ד. פרידוואלד
פאלודניאווא 10.

אתרוגים
לולבים והדסים
במקח השוה בהורט ועגצעל צו בעקומען ביי
Emanuel Kapelusz
PL. WOLNOŚCI 10.

הילפס-פעראיין
„תומכי אורחים"
מיר מאכען בעקאנט די יעניגע מענער און פרויען, ...עלכע זענען רעגיסטרירט געווארען צו עסען סוכות ...ין דער קוך פון
תומכי אורחים", פאמארסקא 18
קומען ארויסנעהמען די טאלאן-קארטען היינט און מארגען ...ן 5—9 אווענד. די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים"
...עמ.: פארשטעהער פון בית-תפלות, וועלכע ווילען בעקומען פאר אייניגע אורחים צו עסען סוכות, דארפען קומען אין די בעשטימטע שעה'ן ארויסנעמען די שפייזע-קארטען
53...

ענטשולדיגונג.
דערמיט ענטשולדיג איך זיך פאר די אינהאבער פון ...נגלישען זאל (אל. 1. מאי 2) פאר מיין נישט טאקטישער האנדלונג בעת'ן דאווענען אום יום-כפור. דאס מיסווערשטענדניש איז ארויסגעקומען צוליב דעם, וואס איך האב ...ך בעת'ן דאווענען אפגעשטעלט און געפאדערט מעהר פון ...י אייגענטימער פון זאל. איך שטעל איצט פעסט, אז איך בין ...ווארען ווי אמבעסטען ערלעדיגט.
חזן חיים סמושיק
פון ביאליסטאק.
535...

א טיכטיגע
אינקאסענטקע
פאר א גרעסערע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע
ווערט געזוכט
...פערטען אין אדמיניסטראציע פאר א. א.

לאָדז, 2 אָקטאָבער 1933

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 2 אָקטאָבער 1933

עס האַלט ביי וואולגאַרען באַנקראָט

דער פּאָליטישער און פינאַנציעלער קריזיס פון פעלקער-בונד

וועגען שווערען קריזיס, וועלכען עס לעבט איבער דער פעלקער-בונד און וואָס דראָהט דעם עצם עקזיסטענץ זיינעם האָט מען שוין גערעדט און גע-שריבען אָהן אַ שיעור. פאַר יעדען איינציגען, וועל-כער אָבסערווירט די אַרבייטען פון דער זשענעווער אינסטיטוציע איז קלאָר, אַז איהר פּרעסטיזש, וועל-כער איז אַרונטערגעריסען אַ דאַנק די אומצאָהליגע דורכפאַלען, פאַלט ווייטער מיט יעדען יאָהר. מיט די אַרבייטען פון דער ליגע אינטערעסירט מען זיך אַלץ וועניגער. אַמאָל פלעגען די קולואַרען פון פעלקער-בונד זיין איבערפולט שוין מיט עטליכע טעג פאַר דער ערעפענונג פון דער סעסיע. דאָס יאָהר איז צוויי טאָג פאַר'ן אָנהויב פון דער סעסיע אין סעקרעטאַריאַט געווען אינגאַנצען פוסט. אמת, קיין זשענעווע זענען אָנגעקומען עטליכע אויסערן-מי-ניסטאָרען, דערונטער די לייטער'ס פון דער אויס-לענדישער פּאָליטיק פון דריי גרויסע מלוכות. אָבער געקומען זענען זיי אויף צו פיהרען אונטערהאַנד-לונגען הינטער די קוליסען און קיינער פון זיי האָט זיך אַפילו נישט פאַראינטערעסירט צו דער-וויסען מיט וואָס אייגענטליך וועט זיך דער פעל-קער בונד היי-יאָהר פאַרנעהמען...

עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז אַפילו יענע פּאָ-ליטישע טוער, וועלכע האָבען געשפּילט אַזאַ גרויסע פּאָליטישע ראָלע אין לעבען פון פעלקער-בונד פון זינט ער איז געגרינדעט געוואָרען, אַ שטייגער, דער טשעכאָסלאָוואַקישער אויסערן-מיניסטער בענעש, האָבען אַפילו נישט געפונען פאַר נויטיג צו קומען צו דער ערעפענונג פון דער סעסיע און האָבען זיך געלאָזט פאַרטרעטען אויך אין ראַט דורך צווייטראַנ-גיגע דיפּלאָמאַטישע-בעאַמטע. עס איז פאַר קיינעם קיין סוד נישט, אַז פון די פיר שטענדיגע מיטגלידער פון ראַט, וועלכע זענען געבליבען נאָכ'ן אַרויס-טריט פון יאַפּאַן און וועלכע דאַרפען לויט דער אידעע פון די שאַפער פון דער ליגע זיין איהרע הויפּט-פונדאַמענטען, שטרעבט בלויז איין פראַנק-רייך אויפריכטיג, הגם צוליב פּראַקטישע און נישט צוליב אידעאַלע טעמים, צו דערהאַלטען די ליגע און צו הויבען דעם פּרעסטיזש פון דער ליגע. די איבע-ריגע דריי מלוכות און אין דער ערשטער רייהע ענג-לאַנד וואָלטען געוואָלט, אַז די ליגע זאָל שפּילען בלויז די ראָלע פון כאָר אין דער אַלטגריכישער טראַגעדיע. מאַקדאָנאַלדס פאַראַכטונג צו די קליינע מלוכות, וועלכע פּרעטענדירען צו גלייכהייט און אויב מען וויל — איז אַפילו צום גאַנצען פעלקער-בונד, איז נאָך גרעסער פאַר דער פאַראַכטונג, מיט וועלכער עס האָט זיך אַמאָל בעצויגען צו דער ליגע דער פאַרשטאָרבענער קלעמאַנסאָ און איצט דער דוטשע מוסאָליני. דער לעצטער שטרעבט דאָך אָפען צו פאַרבייטען דעם פעלקער-בונד דורך עפּעס אַ דירעקטאָריע פון די גרויסע מלוכות. צווישען די מלוכה-מענער פון די גרויסע לענדער וואַקסט אַלץ מעהר די שטרעבונג אומצוקעהרען זיך צו דעם, וואָס פלעגט פאַר דער מלחמה אָנגערופען ווערען דער „אייראָפּעאישער קאָנצערן", כדי צו הערשען איבער אייראָפּע לויט'ן אייגענעם איינזעהען אָבצו-וואַרפען די קליינע מלוכות דעם ווילען פון די גרויסע און איבערצולאָזען דעם פעלקער-בונד בלויז אויף פּאַראַד. עס פאַרשטייט זיך, אַז ביי אַזעלכע בע-דינגונגען ווערט די ראָלע פון פעלקער-בונד גלייך געמאַכט צו נול.

דאָס יאָהר געפינט זיך אין פּראָגראַם פון דער סעסיע פון פעלקער-בונד אַן אַטראַקציע: אַ רעדע פון היטלעריסטישען פּראָפּאַגאַנדע-מיניסטער גע-בעלס, אָבער מיט די אויפגאַבען פון דער פעלקער-ליגע האָט די נאַצי-פּראָפּאַגאַנדע פון דער הויכער זשענעווער-טריבונע קיין שום געמיינזאַמעס נישט דער פעלקער-בונד און דאָס איז זעהר כאַראַקטעריס-טיש — מאַכט דורך איצט נישט בלויז אַ פּאָליטי-שען נאָר אויך אַ ריין פינאַנציעלען קריזיס. דעם פאַקט, וואָס אַלץ וועניגער מלוכות טראָגען איין רעגולער זייער ביטראַג, דאַרף מען ערקלערען, נאַטירליך, נישט דערמיט, וואָס די מלוכות זענען פאַר-אָרימט געוואָרען, נאָר דערמיט, וואָס ס'איז נישט פאַרהאַן קיין זיכערקייט, אַז די ליגע וועט ווייטער עקזיסטירען, דאַגעגען איז פאַרהאַן אַ געפיהל, אַז דאָס געלד וואָס ווערט אויף איהר אויסגעגעבען, איז אַרויסגעוואָרפען אומזיסט. פון דער אַלגעמיינער סומע 33 מיליאָן שווייצאַרישע פראַנק, וועלכע די מלוכות, די מיטגלידער פון פעלקער-בונד האָבען געדאַרפט איינצאָהלען אין יאָהר 1933, איז צום ער-שטען סעפּטעמבער אַריינגעטראָגען געוואָרען בלויז 14 מיליאָן. בלויז 7 מלוכות, צווישען וועלכע עס איז נישטאָ איין גרויסע, האָבען אַריינגעטראָגען דעם גאַנצען ביטראַג, וואָס איז פון זיי געקומען. 13 מלוכות און דערונטער פראַנקרייך, ענגלאַנד און איטאַליען האָבען איינגעצאָהלט בלויז אַ טייל פון זייער ביטראַג. און 37 מלוכות מיטגלידער פון דער ליגע האָבען נישט איינגעצאָהלט קיין איין גראָ-שען. דער פעלקער-בונד צאָהלט נישט זיינע לי-וועראַנטען און די אונטערנעהמער, וועלכע בויען דעם פּאַלאַץ פון דער ליגע, זענען געצוואונגען צו וואַרטען ביז מען בעצאָהלט זיי פאַר די אַרבייטען. ווייל דאָס געלד, וואָס איז בעשטימט געוואָרען אויף די בוי-אַרבייטען, האָט דער סעקרעטאַריאַט אויסגע-געבען אויף לויפענדע אויסגאַבען און אויף גע-האַלטען פון די בעאַמטע. אויב דער ראַט וועט נישט אונטערנעמען עפּעס עקסטרא-מיטלען, דאַן וועט באַה דער פעלקער-בונד מוזען אויף אַ גאַנץ וואולגאַרען אופן באַנקראָטירען.

אויב די אַרבייטען פון פעלקער-בונד רופען אַליין פון זיך נישט אַרויס קיין אינטערעס (דער אַרויסטריט פון געבעלסען רופט ביי די זשורנאַלי-סטען אַרויס אַן אינטערעס פון שטאַנדפונקט פון ספּעקטאַקל) איז דאַגעגען די אַלגעמיינע אויפמערק-זאַמקייט קאָנצענטרירט אויף די אונטערהאַנדלונגען וועגען ענטוואָפנונג, וואָס פון זייער אויסגאַנג הענגט אָפּ די פּאָליטיק פון אייראָפּע אין די נאָהענט-סטע יאָהרען. ביז צו דער ערעפענונג פון דער סעסיע איז צווישען פראַנקרייך, ענגלאַנד און איטאַליען צו קיין פאַרשטענדיגונג נישט געקומען און די אונ-טערהאַנדלונגען אין פּאַריז האָבען קיין ענדגילטיגע רעזולטאַטען נישט געבראַכט. צי וועט געלינגען צו דערגרייכען צו אַ פאַרשטענדיגונג אין זשענעווע איז שווער צו זאָגען, פונקט אַזוי ווי עס איז שווער אַרויסצוזאָגען, צי וועלען די גרויסע מלוכות קר-מען צו אַ הסכם מכוח דער געמיינזאַמער ליניע אויפ'ן פאַל, ווען דייטשלאַנד זאָל אָפען אָנהויבען זיך ווידער צו בעוואָפענען. אָבער אַלע אין זשענעווע פאַרשטייען, אַז דער גורל פון אייראָפּע אויף יאָהרען פאָראויס איז אָפּהענגיג פון דער לעזונג פון די דאָזיגע פראַגען און נישט פון דעם, וואָס עס וועט גערעדט ווערען אויף די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונגען פון פעלקער-בונד.

זשענעווע (לען)

די קאָרופּציע אין דריטען רייך

מען רייסט שטיקער פון פאָלקס-פאַרמעגען

די גרעניצלאָזע דעמאַגאָגיע פון די נאַציס האָט שטענדיג געהאַט אַ בעליבט מיטעל אין קאַמף געגען דער רעפּובליק: די רעפּובליק און איהרע טוער זענען אָהן קיין שום גרונד בעשולדיגט גע-וואָרען אין קאָרופּציע, אין כאַבאַר-צאָהלען אין לוקסוס-לעבען, אין בענוצען עפענטליכע געלדער פאַר פּריוואַטע צוועקען א.א.וו. פיל פון די אַרעס-טירטע סאָציאַליסטען, טוער פון די אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס און פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיי-נען ווערען בעשולדיגט, אַז זיי זאָלען זיך האָבען בענוצט פאַר זייערע פּערזענליכע צוועקען מיט געלדער פון די אַלגעמיינע קאַסעס. געגען די דאָ-זיגע שקרים פון די היטלערלייט טרעט אַרויס דער געוו. רעדאַקטאָר פון דער „פאָסישער צייטונג" געאָרג בערנהאַרד. פּערקעהרט, ער ווייזט אויף, אַז קיינ-מאָל האָט אין דייטשלאַנד נישט געהערשט אַזאַ אומפאַרשעהמטע קאָרופּציע-סיסטעם, ווי איצט. אַז אין די פריהערדיגע רעפּובליקאַנישע צייטען האָט זיך אַפילו קיינעם נישט געחלומט וועגען אַזעלכע לוקסוס-זאַכען, וועגען אַזאַ אויסנוצען די עפענט-ליכע שטעלונגען פאַר אייגענע צוועקען, ווי דאָס טוען די העלדען פון דער דייטשער נאַציאָנאַלער רעוואָלוציע.

אַלעמען איז בעקאַנט, ווי בעשיידען עס האָט אַ שטייגער געלעבט דער ערשטער דייטשער פּרע-זידענט עבערט. ער איז געווען ממש אַ מוסטער פון איינפאַכקייט און פון בעשיידענקייט. זיין קליינע און אָרימע וואָהנונג אין טרעפּטאָוו לעבען בערלין איז געווען אַלעמען בעקאַנט. נישט איינמאָל האָט מען געזעהן די פרוי פון פּרעזידענט ווי זי גייט איינע אַליין אויפ'ן מאַרק איינקויפען.

דאָס לעבען פון די סאָציאַליסטישע מיניס-טאָרען איז אויך אַלעמען געווען בעקאַנט מיט איינפאַכקייט און בעשיידענקייט. דער פּרייסישער אינערן-מיניסטער סעווערינג האָט געלעבט מעהר ווי בעשיידען, כמעט ווי אַן אָרימאַן. און עס איז גאָרנישט צו פאַרגלייכען דאָס אָרט לעבען פון די געוועזענע רעפּובליקאַנישע מיניסטאָרען מיט דעם לוקסוס, וועלכען עס ערלויבען זיך די איצטיגע מאַכט-האָבער, מיט זייערע אוניפאָרמען, אויטאָס אד.גל.

דער בלוטדורשטיגער גערינג, אַ שטייגער, האָט זיך געלאָזט איבערבויען אַ פּאַלאַץ פאַר זיין אייגענעם געברויך און דערויף איז אַוועק פון מלוכה-געלדער אַ סומע פון הונדערט און פופציג טויזענד מאַרק. עס איז זיך אַפילו נישט פאַרצו-שטעלען, אַז אַ צעהנטעל פון אַזאַ סומע זאָל געהען אויסגעגעבען ווערען אויף דער איינריכטונג פון אַ גזאַנדשאַפט פון דער געוועזענער רעפּובליק. דער זעלבער גערינג האָט זיך געלאָזט בעשטימען פאַר אַ גענעראַל פון דער אינפאַנטעריע גלייך נאָכ'ן טיטול פון קאַפּיטאַן, וואָס ער האָט געהאַט. דאָס איז אויך אַ זאַך, וועלכע עס איז גאָרנישט געווען צו דענקען ביי דעם פריהערדיגען רעפּובליקאַנישען רעזשים.

היטלער אַליין האָט ליב צו קאָקעטירען דערמיט, אַז פון דער מלוכה נעהמט ער גאָרנישט, אַז פון זיין קאַנצלער-פּענסיע האָט ער רעזיגנירט און ער לעבט בלויז פון ליטעראַרישער אַרבייט. אָבער ווער ווייס עס נישט, אַז זיין בוך „מיין קאַמף" מוז אָבליגאַטאָריש בעקויפט ווערען פאַר אַלע שולען, מיליטערישע אַנשטאַלטען, פעראיינען, ביי אַזאַ פּליכט פון קויפען דאָס ווערק קאָן מען ווירקליך גאַנץ שיין לעבען אָהן וועלכער עס איז פּענסיע פון דער מלוכה.

די איינקונפטען פון די היטלעריסטישע פיה-רער זענען זעהר גרויס און דאָס איז דערפון וואָס יעדער פון זיי פאַרנעהמט צו עטליכע פּאָסטענס, אויף וועלכע עס איז אין גרעסטען טייל נישטאָ אייגענטליך קיין שום אַרבייט. מען איז דעפּוטאַט פון רייכסטאַג אָדער פון לאַנדטאַג, הגם די בעידע אינסטיטוציעס עקזיסטירען נישט און מען בעקומט דיעטעס פאַר כלומרשטער אַרבייט. מען כאַפּט זיך אַנדערע פּאָסטענס און מען פאַרדינט גוט פון דער מלוכה-קאַסע און פון דער געטרייעשאַפט צום דריטען רייך. דער בעריהמטער געבעלס האָט נישט קיין שלעכט געשעפט אויף זיין אָרגאַן „אַנגריף". דאָס בלאַט איז אויך אָבליגאַטאָריש צו לייענען און צו קויפען און דאָס ברענגט גוטע הכנסות. דעסגלייכען איז מיט דעם „פעלקישען בעאָבאַכ-טער", וואָס ווערט רעדאַגירט דורך אַלפרעד ראָ-זענבערג'ן און אין וועמענס קאָפּ עס פיגורירט היטלער אַליין.

אָבער די העכסטע מדרגה פון וואַרפען זיך מיט פאָלקספאַרמעגען האָבען די נאַציס אַרויסגע-וויזען אין שענקען זיך איינער דעם אַנדערען גיטער און אונבעוועגליכע פאַרמעגענס. אַזוי אַ שטייגער האָט גערינג אונטערגעטראָגען הינדער-בורג'ן אַ גרויס פאַרמעגען פון טויזענטער מאָרג לאַנד און דער גוט דאַרף זיין בעפרייט פון אַלע שטייערען לדור דורות. און באַלד דערויף האָט גערינג גופא בעקומען אַ גרויסע מתנה, אַ גוט אין בייערען. מען האָט איהם געשאָנקען און ער האָט זיך געאײלט אָנצונעהמען.

אָט אַזוי באַלעבאַטעוועט די היטלעריסטישע חבריה מיט דעם פאַרמעגען פון דייטשען פאָלק. אין די אַמאָליגע רעפּובליקאַנישע צייטען, וועלכע זענען, ווי עס שרייען די נאַציס, געווען דורך און דורך פאַרדאָרבען פון קאָרופּציע, איז נישט נאָר געווען אוממעגליך, מען זאָל אַ מיניסטער אונטער-טראָגען אַזאַ מתנה און ער זאָל זי אָננעהמען, נאָר עס וואָלט אַפילו קיינעם נישט געקאָנט קומען אַזאַ ווילדער געדאַנק וועגען געגענזייטיגען אונ-טערטראָגען זיך וועלכע עס איז מתנות. ווער רעדט שוין אין דער פאָרם פון אייביג שטייערן-פרייע גיטער.

עס וועט קומען די גרויסע חרטה

אָבער דאַן וועט זיין צו שפּעט

אין אַן אַרטיקעל א. נ. „די חרטה וועט קומען צו שפּעט" וואָרענט א. י. גאָלדשמיט אין ווילנער „ציים" די קורצזיכטיגע יודישע ספערען, וועלכע פאַרשטייען נישט די ערנסטקייט פון באַיקאָט און פאָלגען נישט דעם רוף וועגען קאַמף געגען היטלער-לאַנד צוליב זייערע עגאָאיסטישע צוועקען.

עס איז דורכגעלאָפען אַן אומגלויבליכע, דאָך ריכטיגע ידיעה, אַז יודישע סוחרים, וואָס האַנד-לען מיט'ן פּאָגראָמישען דייטשלאַנד, האָבען זיך אויף טויט דערשראָקען פאַר דעם חרם, וואָס האָט זיך געגרייט געגען זיי, און זיי זענען אין פאַרשי-דענע שטעט צוגעפאַלען צו די ראַבינאַטען מיט תחנונים — „רחמנות צו האָבען" אויף זיי און זיי „נישט רואינירען".

היטלער'ס באַנדעס האָבען אין אָפענע און אין שטילע פּאָגראָמען צושאָסען ווי וואָלף-הינדלעך איבער פינף הונדערט יודען, מיט אינקוויזיציאָנעלע מיטלען, ווי אַמאָל אין נירנבורג, רעגענסבורג, ווירמייזאַ, מאַגענצאַ און שפּייער, פאַרפּייניגט צום טויט מאַסען יודען און זייערע וואוינונגען און אין די קאָנצענטראַציאָנס-לאַגערען, טויזענטער יודען אויף אייביג פאַרקריפּעלט, הונדערטער טויזענטער יודען ביז'ן גרונד רואינירט און דערנידעריגט מיט בלאָטע צוגלייך, — אויף אָט אַלע די יודען איז נישט קיין רחמנות, — אַ רחמנות איז נאָר אויף די פאַררעטער, וואָס שרייבען אויס הונדערטער און טויזענטער וואַגאָנען סחורה פון נאַצי-לאַנד און פאַקען זיך אָן פולע זעק געלד אויפ'ן חשבון פון טייכען בלוט און טרעהרען פון אַן אומקומענדען יודישען קיבוץ.

דער גרויליגדיגער גיפט פון דעם היטלעריזם וואָס פאַרשפּרייט זיך עפּידעמיש איבער די לענדער פון דער וועלט, שטעלט אין סכנה דעם קיום פון גאַנצען יודישען פאָלק אויף דער וועלט, — איז אויף אָט דאָס גאַנצע יודישע פאָלק נישטאָ, וואָס רחמנות צו האָבען, — רחמנות דאַרף מען האָבען נאָר אויף די יודעלעך-מאָראַדערען, וואָס האַנדלען געשמאַק מיט די בלוטיגע תליונים פון די יודישע זיהן און מיט די שאַנדער פון די יודישע טעכטער!

אָבער ווינד און ווי וועט זיין צו זיי, צו אָט די בלינדע און דעמאָראַליזירטע יודישע סוחרים, וואָס האַנדלען מיט'ן באַרבאַרישען דייטשלאַנד, אין דעם שוידערליכען טאָג, ווען היטלער וועט — אַ דאַנק זיי — אָפּהאַלטען זיין פולשטענדיגען נצחון איבער דער נאַריש-פאַרקלאַרענער וועלט!

ווינד און ווי וועט זיין צו זיי אין דעם טאָג פון דעם נייעם חורבן, וואָס זיי ברענגען מיט זייערע נידערטרעכטיגע מעשים, ווען זיי וועלען מיט זייערע אייגענע אויגען דערזעהען- ווי מען שלעפּט זייערע זיהן אויף שאַנד-וואָגענס איבער די גאַסען פון דער ציוויליזאַציע, ווי מען רייסט פון זיי העכסט-אויפגעקלערט-אויסגערעכענט לעבע-דיגערהייט גליד פאַר גליד און אָדער פאַר אָדער און ווי מען וואַרפט זיי צום סוף פאַרקריפּעלטע אין די קלאָזעטען פון די קאָנצענטראַציע לאַגערן און פון די אינקוויזיציע-קאַזעמאַטען!

ווינד און ווי וועט זיין צו זיי אין יענעם טינסטערען טאָג, ווען זיי וועלען מיט זייערע איי-גענע אויגען דערזעהען, ווי צעיושעטע צוויפיסיגע בעסטיעס רייסען זיך אַריין אין זייערע קאָמפאָר-טאַבלע שעהנע סאַלאָנען, שלעפּען פון דאָרטען פאַראַנדעסיוו-ווילד אַרויס זייערע צאַרטע-איידעלע טעכטער, שענדען זיי פאַר דער שיין פון דער זון און פאַרפּייניגען זיי צום טויט!

עס וועט זיי דאַן אַזוי ווינד און ווי זיין, אַז עס וועט זיי שוין לחלוטין נישט אַרען, וואָס די וואַנדאַלען פון די כל-המינים העכערע ראַסען וועלען צירלעך-מאַנירלעך פּאָגראָמירען זייערע אויף זאַמד-געבויטע פּאַלאַצען, פיין-קולטורעל צערצעבי-רען זייער האָב און גוטס, — אויפגעטרייסעלטע ביז'ן גרונד אין זייערע נשמות וועלען זיי דאַן מיט משוגע-אויסגעגלאָצטע אויגען אַ כאַפּ טאָן זייערע קאָסטבאַרע חפצים און וואַרפען דורך די פענסטער צו דעם צוגויפגעלאָפענעם המון פון אַלע קאָלירען און אַליין צום סוף אויפהענגען זיך אויף זייערע סייפען אָדער אַרויסוואַרפען זיך פון די הויכע עטאַזשען אויפ'ן שטיינערנעם ברוק!

דאַן וועט עס קומען די גרויסע חרטה, אָבער — עס וועט זיין שוין צו שפּעט! — — —

Dr. med. J. BETTE

ספּעציאַליסט פון אינטערל. און קינדער-קראַנקה.

צוריקגעקעהרט

Piotrkowska 6, tel. 144-95

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 6–8 אָוו.

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען
נייער פאלקסבלאט

ראבינאט איז געגען איבערנעמען די שחיטה דורך דער קהלה
נעכטיגער זיצונג פון קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. נאכ'ן אדורכלייענען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג ווערט גענומען צו קענטניש דער בעריכט פון דער ווירטשאפטס קאמיסיע, אז דער פאכטער פון קהל'שען הויז אויף זאכאדניא 58 זאגט זיך אפ אדורכצופיהרען קאנאליזאציע אויף זיין חשבון.

ס'ווערט אויך גענומען צו קענטניש דער

דעפיציט פון 700 זלאטעס

וואס די מקווה פון גדאנסקא גאס האט געהאט פון 17 אויגוסט ביז'ן 15 סעפטעמבער און אויך דער אנגאזשעמענט פון א לעהרער פון וועלטליכע לימודים אין דער קהלה'שער תלמוד-תורה.

דאן טרעט מען ווידער צו צום ענין פון

איבערנעהמען די שחיטה דורך דער קהלה.

ווי בעקאנט האט די פערוואלטונג אויף דער פריהערדיגער זיצונג בעשלאסען אנצופרעגען ביים ראבינאט, אויב דאס איבערנעהמען די שחיטה שטעהט אין סתירה אפצוהיטען דאס כשרות. היינט איז אנגעקומען

אן ענטפער פון ראבינאט

וועלכער זאגט זיך ארויס געגען איבערנעהמען די שחיטה, אנווייזענדיג אויף דער פראקטיק, פון אנדערע שטעט. ס'ווערט בעשלאסען דעם ענטפער פון ראבינאט איבערצושיקען דער סטאראסטווע.

ווייטער איז אפגעזאגט געווארען די ווענדונג פון די בית-החיים-אנגעשטעלטע וועגען אויסצאהלען זיי יום-טוב-גראטיפיקאציעס, צוליב דעם וואס די אויפזיכטס-מאכט האט געשטראכען די דאזיגע פאזיציע אין בודזשעט.

דער איינוואוינער יודעל לובאכינסקי האט זיך געווענדעט צו דער קהלה, זי זאל זיך בעמיהען,

פרייטאג פארנאכט זאל מען נישט טארען האנדלען פאר דער אלט-שטעטישער שוהל.

די קהלה-פערוואלטונג האט זיך אפגעזאגט צו אינטערווענירען אין דעם ענין.

איינער א פאטער האט זיך געווענדעט צו דער קהלה-פערוואלטונג מיט אן אנקלאגע אויף א מיטגליד פון ראבינאט, וועלכער האט

אהן דער ערלויבעניש פון פאטער געגעבען חופה-קדושין זיין טאכטער.

די קהלה-פערוואלטונג האט ארויסגעפאדערט אויפקלעהרונגען וועגען דעם ענין פון ראבינאט אין פערלויף פון 24 שעה.

א וועכטער פון משוגעים-הויז אויף וועספאלא גאס איז בעשטראפט געווארען אפצושטעלען אין זיין טעטיגקייט אויף א חודש צייט, צוליב'ן פערנאכלעסיגען זיין אויפזיכט איבער די קראנקע.

דאן איז איבערגעשיקט געווארען אין דער פינאנץ און בודזשעט-קאמיסיע דער

צוגאב-בודזשעט

אויפ'ן יאהר 1933 און אן אויפפאדערונג אויסצואַרבייטען א פרעלימינאר-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1934.

ס'איז אויך אנגענומען געווארען דער קאסע-בעריכט פאר'ן חודש יולי, וועלכער שליסט זיך מיט דער סומע פון 263,653 זלאטעס.

פרויען און יוגענדליכע פערבאטען צו בעשעפטיגען
ביי שווערע ארבייטען, וואס זענען שעדליך פאר זייער געזונד

די האנדעלס-קאמער האט לעצטענס בעטראכט דעם פראיעקט פון א פעראָרדנונג בנוגע דעם פערבאט פון פרויען און יוגנדליכע ביי שווערע ארבייטען, וואס זענען שעדליך פאר זייער געזונד.

בעטראכטענדיג דעם פראיעקט האט די האנדעלס-קאמער אויסגעזאגט די מיינונג, אז דער פערבאט דארף חל זיין נאר אויף אזעלכע שווערע ארבייטען, וואס זענען פאקטיש שעדליך פאר'ן געזונד פון די יוגנדליכע און פון פרויען. דער דאזיגער פערבאט דארף אבער נאר חל זיין אויף סטאביעלע ארבייט און נישט ביי צייטווייליגע ארבייטען און דארפען אינדיווידועל טראקטירט ווערען נאכ'ן הסכם צווישען ארבייטס-אינספעקטאר מיט'ן לייטער פון דער פאבריק אדער מיט ארבייטער-פערטרעטער.

די האנדעלס-קאמער האט צו דעם פראיעקט ארייגעטראגען א גאנצע רייהע אויסבעסערונגען.

פארשריפטען וועגען מאכען זאיענטשעס אויף חובות

אין איינעם פון די לעצטע נומערן „רעכט און לעבען" האבען מיר געשריבען, אז דער קאמארניק טאר נישט מאכען קיין זאיענטשע אויפ'ן בעל-חוב'ס חפץ, וואס געפינט זיך אין רשות פון א דריטען פערזאן אהן דער הסכמה פון דעמזעלבען פערזאן. דער דאזיגער כלל האט אבער נישט קיין אנווענדונג, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען א חוב.

דער מאנער האט יא דאס רעכט צו לייגען אן ארעסט אויף א חוב, וואס קומט דעם איינגעקלאגטען ביי א דריטען פערזאן און ער דארף בכלל נישט ווארטען ביז דער חוב וועט דורכ'ן קאמארניק אויפגעמאנט ווערען, נאר ער מעג גלייך אויף דער אנערקענטער סומע איינקלאגען דעם דריטען פערזאן. דער קאמארניק איז מחויב ארויסצוגעבען דעם מאנער א געהעריגע בעשטעטיגונג וועגען דער געמאכטער זאיענטשע. צום פראצעס מוז מיטגעצויגען ווערען דער אייגענטליכער בעל-חוב.

דעם דריטען פערזאן אדער ריכטיגער געזאגט דעם בעל-חוב פון אייגענטליכען בעל-חוב דראהט נישט קיין שטראף פאר נישט אויספיהרען די זאיענטשע ד. ה. פאר נישט בעצאהלען דעם קאמארניק אדער דעם אייגענטליכען מאנער די קוועסטיאנירטע סומע, ס'דראהט איהם נאר א שטראף פאר נישט אנגעבען דעם קאמארניק, צי ס'קומט דעם בעטרעפענדען בעל-חוב א חוב און ווי גרויס דער חוב איז – אין אזא פאל איז ער אויך מחויב צו ערטיילען דעם מאנער אנ'ענטשפרעכענדע ענטשעדיגונג אויב צוליב זיין נאכלעסיגקייט האט ער געליטען א שאדען.

דער בעל-חוב איז דעסגלייכען מחויב אונטער א שטראפליכע פעראנטווארטליכקייט אנצעווייזען דעם קאמארניק, ביי וועמען ס'קומט איהם חובות און ווי הויך די חובות בעטרעפען. אויב ס'האנדעלט זיך וועגען וועקסלען אדער אנדערע שריפטליכע התחייבות'ן קאן דער מאנער פערלאנגען, אז זיי זאלען פון בעל-חוב צוגענומען ווערען. וועגען דעם מוז דער קאמארניק תיכף מעלדען די פערינטערעסירטע בעלי-חובות.

קוים געפינען זיך אבער די וועקסלען אדער אנדערע געלט-התחייבות'ן לטובת דעם בעל-חוב ביי א דריטען פערזאן, טארען די דאזיגע דאקומענטען נישט צוגענומען ווערען אהן דער הסכמה פון זעלבען פערזאן.

פאטער ווארפט זיך אין פייער
כדי צו ראטעווען זיין קליין קינד

(2) עהערנעכטען אין אוונט איז אין דארף יאמקא, קאלישער קרייז, אויסגעבראכען א שרפה אין דער פויער-ווירטשאפט פון א געוויסען יוזעף מארדאנסקי.

בעת דער רעטונגס-אקציע, ווען דאס וואוין-הויז איז געשטאנען אין פלאמען, האט מען זיך געכאפט, אז, אינעווייניג געפינט זיך נאך א 6-חרשים'דיג קינד.

אזוי ווי קיינער פון די זייטיגע האט נישט געהאט קיין חשק צו געהן אין פייער ראטעווען דאס קינד, האט עס געטון סטאניסלאוו פיאס, דער פאטער פונ'ם קינד.

ער האט ארונטערגעווארפען דאס רעקעל און איז אריינגעשפרונגען אין די פלאמען, און ס'האט געדויערט א קורצע ווייל—איז ער צוריק ארויס מיט'ן אפגעראטעוועטען קינד אויף די הענד.

ער איז אבער באלד אנידערגעפאלען א פערחלשטער פון די שווערע בראנד-וואונדען, וואס ער האט בעקומען.

אין א געפעהרליכען מצב האט מען איהם אפגעפיהרט אין קאלישער שפיטאל.

געקומען זיך אנדולירען
און בעת דער ארבייט – געשטארבען

(2) נעכטען אינדערפריה איז אין דער וואוינונג פון דער פריזירקע, העלענא קאמינסקא (נאפיורקאווסקיעגא 28) געקומען עפיס א יונגע מיידעל און געבעטען, אז זי זאל איהר אנדולירען דעם קאפ.

אין מיטען דער ארבייט אבער, ווען די קליענטקע איז געזעסען פאר'ן שפיגעל, און די פריזירקע האט זי פערקעמט – איז געשעהען אן אויסטערלישע זאך:

דאס מיידעל האט פלוצים בעקומען א שארפען בלוט-שטורץ, און דאס בלוט האט איהר א שטראם געצויגען פון מויל...

די איבערגעשראקענע פריזירקע האט געמאכט א געוואלד, – זענען זיך צונויפגעלאפען שכנים, מ'האט ארויסגערופען פאגאטאוויע, און דער דאקטאר איז אנגעקומען אויפ'ן ארט, האט מען בלויז געקאנט פעסטשטעלען דעם טויט.

ביי דער געשטארבענער האט מען געפונען א לעגיטימאציע אויפ'ן נאמען פון דער 22-יעהריגער העלענא שטשעביאלקאווסקא.

וואו זי האט געוואוינט איז אבער דערווייל נישט בעקאנט.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8–11 און 4–8 אוו. זונטאג פון 9–1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – ספעציעלע-פרייזען.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1–2 בייטאג און פון 4–7 נאכמ.

אקטאבער
זון-אויפגאנג 5.36
זון-אונטערגאנג 5.14

מאנטאג
2
יב
תשרי תרצ"ג

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1913

(2) היינט מאנטאג, דעם 2 ד.ח. דארפען זיך צושטעלען צו רעגיסטראציע אין מיליטער-פאליציי אישען ביורא (פיעטריקאווער 165) די יונגעלייט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פונם 1 פאליציי-קאמיסאריאט אויף די אותיות:

פון A ביז E

און פון 7-טען קאמיסאריאט

פון A ביז C.

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

דער פלעקען-טיפוס
אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

(2) פון דער סאניטאר-אבטיילונג ביים וואיעוואדצאמט איבערמירט מען, אז דאס צוריקקומען פון ווארימע טעג האט געבראכט דערצו, דאס די טיפוס-עפידעמיע, וועלכע האט זיך פאמעלעך גענומען איינשטעלען איז ווידער מיט א שטארקערער קראפט, אויסגעפאלען.

די פאלען פון קראנק ווערען אויף טיפוס ואקסען פון טאג צו טאג סיי אין לאדז, סיי אויף דער פראווינץ.

אלע ספעציעלע באראקען פאר די טיפוס-קראנקע זענען איבערגעפולט איבער די ברעגען.

די וואיעוואדען-מאכט האט אונטערגענומען אן אנערגישע קאמפס-אקציע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיושורען

(2) היינט בייגאכט דיושורירען: ק. לייניוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מליינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127) א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואולטשאנסקא 37), ס. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

נעכטיגע אקאדעמיע פון „טור" און „צוקונפט"
צוליב'ן אינטערנאציאנאלען יוגענד יום טוב

(2) וואס איז נעכטען אינדערפריה פארגעקומען אין דער „פילהארמאניע" איז אדורך מיט גרויס ערפאלג.

עס האבען זיך בעטייליגט א חוץ „טור" אויך די בונדישע יוגענד-ארגאניזאציע „צוקונפט".

די אקאדעמיע האט געעפענט דער געוועז. מאגיסטראט-לאווניק, אנטאני פורטאל.

עס איז פארגעקומען א רייכער קאנצערט-טייל.

ארונטערגעפאלען פון פענסטער

(2) די פאבריק-ארבייטער יאנינא וואדשיגבאי איז נעכטען, לכבוד זונטאג, געגאנגען אויפרוימען ביי זיך אין שטוב (אויף זשעלנע 35).

אז זי האט זיך גענומען צו וואשען דאס פענסטער פון איהר צימער, וואס געפינט זיך אויפ'ן דריטען שטאק, האט זי פערלוירען דאס גלייכגעוויכט און ארויסגעפאלען אין הויף.

פאגאטאוויע האט איהר געמוזט קומען העלפען צו זיך קומען, ווייל זי איז אינגאנצען צוקאליעטשעט.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" — נארוטאוויטשא 20. — ארטיסט. אנגאזשירט: דוד זיידערמאן.
מיטוואך, דעם 4-טען אקטאבער, 9 אוונד
פייערליכע ערעפנונג פון ווינטער-סעזאן 1933/34
אונטער דער ארטיסטישער לייטונג פון בעקאנטען ארטיסט דוד זיידערמאן.
אויפטריטען פון די ליבלינגע
חנה לערנער
דוד זיידערמאן
די בעריהמטע פרימאדאנע נאדיא קארעני ווי אויך אונזער ליבלינג שמואליק גאלדשטיין
1-טע פייערליכע פרעמיערע „אין רבי'ס הויף" גרויסע שלאגער-אפער. אין 3 אקטען
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

פראקטישע אויסבילדונג פון וועבער- און שטוהל-מייסטער'ס
ווער און וואו קען זיך מעלדען צו די קורסען?

אויף דער איניציאַטיוו פון דער פער"ז. פון וועבער-מייסטער-פעראיין, איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט דער פערוו. פון דער טעכנישער אינדוסטריע-שולע (פּאָמאָרסקא 46) וועגען פראַקטישער אויסבילדונג פון די געענדיגטע שילער פון דער אינדוסטריע-שולע ביים וועב-שטוהל.

אויף דער קאָנפערענץ איז אויך אָנגעוויזען געוואָרען אויף די מעגליכקייטען צו בעשעפטיגען שטוהל-מייסטערס.

אַלס צוהערער פון די קורסען קענען בעטראַכט ווערען די, וואָס האָבען געענדיגט אַ טעאָרעטישען וועבער-קורס אָדער וועבער-שולע.

איינשרייבען קען מען זיך אין סעקרעטאַריאַט פון וועבער-מייסטער-פעראיין, זשעלאַזנאַ 8 פון 6 ביז 10 אָוועבד.

25 קילא סאכאריז
האט מען צוגענומען ביי א שמוגלער

(2) עהערגעכטען ביינאַכט האָט די גרעניץ-וואַך אויף דעם פּויליש-דייטשען גרעניץ-פּאַס, הינטער זלאָכאָוויטש, וועלינער קרייז — אונטערגע-שאָסען דעם לאַנג-געזוכטען געפעהרליכען שמוג-לער, וולאַדיסלאַוו פּאַפּיער, און צוגענומען ביי איהם אַ זעקעל מיט 25 קילאָ געשמוגעלטען סאַ-כאַרין.

דעם פערוואונדעטען שמוגלער האָט מען אָוועקגעפיהרט אין אַ שפיטאַל.

געשטאכען א יודען

(א) נעכטען אינדערפריה האָט אויף דער לאָט-ניטשאַ גאַס עפּיס אַ שיכּור פערטשעפּעט אַ געווי-סען שמואל פּאַס פון (מילינאַרסקאַ 6) און געבע-טען, ער זאָל איהם געבען אַ פּאַפּיראָס.

אַזוי ווי פּאַס האָט ביי זיך קיין פּאַפּיראָסען נישט געהאַט, האָט ער געזאָגט, אַז — ער האָט נישט.

דער שיכּור האָט דאַן מיט אַ מעסער גע-מאַכט פּאַס'ן 2 טיפע וואונדען, און איז אַוועק.

אויף די געשרייען פון דעם פערוואונדעטען האָט מען דעם מעסער-שטעכער באַלד נאָכגעיאָגט, און געפּאַקט.

ער הייסט מיכאל דוגבאַך פון קרוטשאַ 3.

מען האָט איהם אַריינגעזעצט.

פּאַס'ן האָט פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפיטאַל.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
צוריקגעקעהרט
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

ווער ס'מאכט אלץ בענק!
באלד וועט מען קאנען זאגען, אז ווער ס'מאכט בענק איז א... בענקארט

(א) דער לאָדזער אייזנוואַרגע-, דער 45-יעה-ריגער לעאָפּאָלד מיהלבראַנדט, איז געוועזען צו שטאַרק בעקאַנט דער פּאָליציי פון זיינע ליבקע געשעפטען, און אַזוי ווי אין לאָדז האָט ער שוין מעהר נישט געקאַנט גילטען אַלס „גאַנצער קבאַקער", איז ער מיט אַנ'ערך אַ יאָהר צוריק אַוועק אין דער שלע-זישער וואָיעוואָדזטווע און זיך דאָרט אײַנ'ם שטע-טעל שוויענטאָכלאָוויץ געעפענט אַ פיקטיווע אָפּ-טיילונג פון דער האָלענדישער פירמע: „אַלגעמיינע קרעדיט-קאַס, אַמסטערדאַם".

איצט האָט דער אויספאָרשונגס-אַמט בעקומען ידיעות, אַז דער דאָזיגער מיהלבראַנדט האָט אויף אַזעלכע בעדינגונגען „געגעבען" קרעדיטען, דאָס ער האָט בעשווינדעלט העכער 100 פּערזאָן צו 200 זלאָטעס.

אַ סברא, אַז דער זעלבער „באַנג"-דירעקטאָר האָט פאַר דער צייט אָפּערירט אויך אין אַנדערע וואָיעוואָדזטווס.

דריי „קאפ-מענשען"...
די ספעציעלע „זונטאג-ארבייט" פון דער פאגאטאוויע

(2) איז נעכטען בעשטאַנען פון געבען הילף אין פאָלגענדע דריי פאַלען פון געשלעג-קרבנות:

אויף 28 קאַניאָווער שיסער-פּולק, נומער 51 דעם 34-יעהריגען פּראַנטיטשעק בוילסקי (אַנד-זשעיאַ 27), וועלכער איז פון אַ געשלעג ארויס מיט אַ צומויק'טען קאָפּ.

אויף פשעיאַזד 66 — דער 33-יעהריגער יאַגינאַ קאָוואַלטשיק, וועלכע האָט אויך פון אַ שכנה'טע בעקומען „קאָפּ-ווייטאַג".

אין דאָרף ווידזעוו — דעם 36-יעהריגען יוזעף באָגיסלאַווסקי, וועלכער האָט אין אַ געשלעג בעקומען 3 וואונדען אין קאָפּ.

דריי פערמאסקירטע באנדיטען
בעפאלען א פויערן-משפחה און רויבען אוועק — 23 זלאטעס

(2) אין דאָרף גלינאַ, פּעטריקאָווער קרייז זע-נען עהערנעכטען ביינאַכט 3 פערמאַסקירטע באַנדי-טען, בעוואָפענט מיט רעוואָלווערען, בעפאַלען דאָס הויז פון'ם פויער פּיאָטר זאַאַ"אַ, געבונדען די אַלע משפחה-לייט, וואָס האָבען זיך געפונען אין שטוב, און צוגערויבט... 23 זלאָטעס, וואָס זיי האָבען דאָרט געפונען.

דיי האָבען אויך צוגענומען אַ „דובעלטובקע", וואָס איז געהאָנגען אויף דער וואַנט, און זענען אַנטלאָפען.

ערשט אינדערפריה האָבען שכנים בעפרייט די געבונדענע פון די שטריק, און געמאָלדען וועגען דעם ענין אין דער פּאָליציי.

געזעלשאפט פריינד פון ארבייטער-פאלעסטינע. אל. קאסטשושקי 21.
נארוטאוויטשא 20 זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20
דאנערשטאג, ד. 5-טען (1-טער טאג יום-טוב) 11 פריה קומט פאר
משה ערעם
א פארלעזונג פון ה'
סעקרעטאר פון דער „פּועלי-ציון"-פּאַרטיי אין פּאַלעסטינע א. ד. ס.
„וואס ארץ-ישראל בויט און וואס זי צושטערט"
בילעטען צו 30 און צו 50 גר. שוין צו בעקומען אין די פּראָפ. פעראיינען, אין באראַבאַן-ביבליאָטעק אל. קאָשטשושקי 9 און אין טאָג פון דער פאַרלעזונג בײַ דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

געבוירען אין מיטען גאס

(א) אויף לוטאָמירסקאַ גאַס האָט אַ געוויסע שיינדעל אַספּיס פּלוצים בעקומען געבורטס-ווייען, און איידער ס'איז אָנגעקומען פּאָגאָטאָוויע — איז דאָס קינד געבוירען געוואָרען.

מ'האָט די געווינערין מיט'ן קינד אָפּגע-פיהרט אין שפּיטאָל.

אוועקגעפאלען פאר הונגער

(2) אין נעכטען אויף נאַדי-אַשיענאַ לעם נומער 15 דער 69-יעהריגער יאָאַכים פּאַקולאַ (פון וואָדינסקיעגאָ 9).

פּאָגאָטאָוויע האָט דעם אומגליקליכען אָפּגע-פיהרט אין שטאַטישען זאַמעלפּונקט.

פון „העלענובעק"

די טעג איז אין לאָקאַל פון „וויזאַ" פאָרגע-קומען אַ געזעגענונגס-אָוונט לכבוד דעם לאַנג-יעהריגען פערוואַלטונגס-מיטגליד פון אינטערנאַט און פערמע „העלענובעק", ה' יצחק איזראַעליט און פרוי, וועלכע פאָהרען אַפּ קיין ארץ-ישראל.

עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס, אין וועלכע ס'ווערען געשילדערט די פערדינסטען פון ה' איזראַעליט, וועלכער האָט אַ רייה מיט יאָהרען מיטגעטראָגען די לאַסטען פון דער אינסטיטוציע און מיטגעהאָלפען צו איהר וואוקס.

ה' איזראַעליט האָט צוגעזאָגט איבערצונעהמען די השגחה איבער די חניכים פון אינטערנאַט „העלענובעק".

ארעסטירט פאר וועלען אויס-ברענגען א פאלשע מטבעה

(א) מאַר'ן וועלען אויסברענגען אַ פאַלשע 5-זלאָטע-מטבעה האָט מען נעכטען אויף באַלוטער מאַרק אַרעסטירט אַ געוויסע גוטשע ריינהאָלד.

זי זאָגט, אַז דעם פינפערל האָט זי בעקומען פון אַנ'אונבעקאַנטער פּערזאָן.

עס ווערט געפיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

מארגען אנ'איינטאגיגער אויס-פלוג קיין ווארשא

די היגע אָפּטיילונג פון „וואַגאָן-לי-קוק" אָר-גאַניזירט אויף מאָרגען דינסטאָג אַנ'איינטאָגיגען אויספלוג קיין וואַרשאַ.

אָפּפאָהר 7.28 פריה פון קאַלישער באַהן און 7.15 פריה פון פאַבריקס-באַהן, אָפּפאָהר פון וואַרשאַ 8.45 און 11 אָוועגד. דער פּרייז אין ביידע זייטען איז 3-טע קלאַס 12 זל., 2-טע קלאַס 18 זלאָטעס.

בילעטען צו בעקומען אין רייזע-ביוראָ פון „וואַגאָן-לי-קוק" פּיעטריקאָווער 64.

„געדעקט" ס'דירה-געלד...

(א) נעכטען איז אין הויף אויף וועספּולנאַ 45 (ווידזעוו) פאָרגעקומען אַ שטיקעל מחלוקה צווישען דעם הויזווירט, דעם 36-יעהריגען יוזעף באָגוס-לאַווסקי און זיינע לאָקאַטאָרען.

דער סוף איז געווען, אַז אַלס בורר האָט געמוזט קומען — פּאָגאָטאָוויע, ווייל די לאָקאַטאָ-רען האָבען איהם, דעם באַלעבאָס זייערען גע-שפּאָלטען דעם קאָפּ...

די סיבה פון דער געשיכטע איז געווען, פערשטייט זיך, דירה-געלד, וואָס ער האָט זיך געמאָהנט.

אונטער די רעדער פון אנ'אויטא

(2) איז אויף ראָג זשגאָווסקאַ און שלאָנזקאַ נעכטען אַרונטערגעפאַלען דער 32-יעהריגער אַר-בייטער שטשעפּאַן דעמבאָווסקי (וויסאָלעקיעגאָ 23) ער איז צוקאַליעטשעט געוואָרען אויפ'ן גאַנ-צען קערפּער.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אויף קוראַציע אַהיים.

אויסבעסערונג

אויף פּליסאַצקע 5 איז פאָרגעקומען אַ שרפה ציים דראָזשקאַזש מענדעל אַלעבאַרדאַ און נישט ווי עס איז נעכטען על פּי טעות געווען געמאָלדען ביי איינעם קאַשלאַדאַ. אַלעבאַרדאַ איז געבליבען מיט זיין פאַמיליע פון 6 נפשות אָהן מיטלען צום לעבען.

מעלדונג

אָרטאָדאָקסישע אַרבייטער-אָרגאַניזאַציע „פּועלי אגודת ישראל" אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 66.

מיר רופען אַלע אונזערע חברים און סימפּאַ-טיקער אָנטייל צו נעהמען אין דעם פּראָפּאַגאַנדע-בוג לטובת דער מלוכה-הלוואה. צוזאַמענטרעף היינט פּינקטליך 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג אויפ'ן גמינע-פּלאַץ פּאָמאָרסקאַ 18. 5349 די פערוואַלטונג.

ר. איזראַעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

58

פרוי ראָזען האָט געמאַכט אַ קראַנקהאַפטע מינע.

— העד קאָמיסאַר איך האָב זיך אָנגעשטרענגט מיט אַלע מיינע מעגליכקייטען, אַז איך זאָל מיך וועגען דעם דערמאָהנען, אָבער ביז איצט איז מיר אונמעגליך געווען, איך האָב זיך גאָר נישט געקענט דערמאָהנען, איך בין זיכער, אַז איך האָב אין דער דאָזיגער קריטישער נאַכט געהאַנדעלט אונטער אַ היפּנאָז, אָהן מיין אייגענעם ווילען, דערפאַר האָב איך נאָכגעטראַכט וועגען דעם מיט יעמענס האַנד-שריפט ס'איז געווען געשריבען דאָס צעטעלע וועל-כעס איהר האָט מיר דאָס לעצטע מאָל געוויזען

— נו, און וואָס האָט באַנעצקי הויך געפּרעגט

— דוכט זיך מיר, אַז איך קען די דאָזיגע האַנדשריפט

— ווער האָט געשריבען דאָס דאָזיגע צעטעלע דאָס איז אַ זעהר וויכטיגע זאַך, פון דעם זענען ביל זאַכען אָפּהענגיג

אין דעם אויגענבליק, ווען פרוי ראָזען געוואָלט ענטפערען, האָט דער טעלעפאָן זיך גע-רופען

באַנעצקי האָט אַ ציטער געגעבען

— שוין זיכער די חברה, האָט ער זיך גע-טראַכט, איך ווייס שוין פריהער'אויס וואָס מען וועט מיר פון דאָרט זאָגען, ער האָט זיך אָפּגעהאַלטען פון צוגעהען צום טעלעפאָן, וועלכער האָט אָבער אין רעגעלמעסיגע אָפּשניטען פון צייט כסדר גע-קלונגען. באַנעצקי האָט זיך אויפגעשטעלט און האָט גענומען דאָס טרייבעל

— האַלאָ, דאָ קאָמיסאַר באַנעצקי, ווער רעדט דאָרט?

— איך אַלטע בעקאַנטע, הער קאָמיסאַר באַנעצקי, ס'זעהט אויס, אַז איהר האַלט, אַז מען מאַכט מיט אייך וויצען, ויפיל מאָל מ'האָט אייך שוין געוואָרענט, אַז איהר זאָלט זיך נישט מישען אין פרעמדע עסקים און איהר הערט אַלץ נישט אויף, אַזוי ווי איהר וואָלט זיך מיט אונז גע-ייצט, דערי בער ווילען מיר אייך צום לעצטען מאָל וואָרנען, אַז אויב איהר וועט זיך נישט בערוהיגען אין אייער פערהער נאָר מיט'ן מאָרד פון ווייסן, וועלען מיר אויספיהרען אונזער בעשלוס...

— איך מוז אייך זאָגען דעם אמת, אַז איך מיין נאָך ביז איצט, אַז איהר מאַכט זיך מיט מיר וויצען, איך פערשטעה גאָרנישט דעם גאַנצען ענין, ביי מיר איז טאַקע פעריהאַן די פרוי ראָזען צום פערהער, אָבער ביז איצט האָב איך נאָר גערעדט וועגען דעם מאָרד איבער ווייסן און נישט וועגען קיין אַנדערע זאַכען

דאָס געשפּרעך, פון דער אַנדערער זייט האָט ער זיך — דאָס וועט איהר דערצעהלען אייער באַבען און נישט אונז, מיר קענען אייך איבערחזרן יעדעס וואָרט וואָס איהר האָט ביז איצט גערעדט מיט דער מערדערין, גענוי אַזוי אַז מיר וועלען נישט קיין איין וואָרט אַרויסלאָזען. לויט אייערע ווערטער זעהען מיר, אַז איהר נעהמט אויף מיט אונז אַ קאַמף, דאָס קען זיך פאַר אייך זעהר שלעכט ענדיגען.

באַנעצקי האָט באמת נישט געהאַט וואָס צו ענטפערען, איהם איז געווען אַ שאַד איבערצורייכען דאָך, אַלס אַמטליכער פּערזאָן, נישט געקענט אַריינ-לאָזען אין קיין צו גרויסע שמועסען וועגען פער-ברעכערישע ענינים, ענדליך האָט זיך באַנעצקי ענט-שלאָסען און האָט געזאָגט

— יאָ, איך האָב בעשלאָסען אָנצוהויבען אַ קאַמף מיט דער גאַנצער פערברעכערישער באַנדע וואָס בעשיצט אַרום אונז און אין וועמענס נעץ מיר אַלע געפינען זיך איצט, איך שווער, אַז איך וועל מאַכען אַ סוף צו אייער הערשאַפט און דאָס ווי אַמגיכסטען.

— אַ, גוט נישט קיין פאַלשע שבועות האָט מען פון יענער זייט טעלעפאָן געלאַכט, איהר וועט נישט בעוויזען צו האַלטען און אויספיהרען אייער שבועה, איידער איהר וועט זיך אַרומקוקען, וועט איהר זיין געצוואונגען איבערצולאָזען אַ צוואה, אַז אייערס אַ דינסט-קאָלעגע זאָל פיהרען די אויס פאָרשונג וועגען דעם ... איבער אייך אַליין, איבער קאָמיסאַר באַנעצקי

— טייוואָלאָנים, האָט באַנעצקי שוין געשריגען אין טעלעפאָן אַריין, מיט מיר וועט איהר גאָרנישט מאַכען, איך וועל אייך לערנען דרך ארץ און גע-האָרכזאַמקייט

— צו דעם זענט איהר נאָך צו יונג און נאָך ווייניג קרימינעלע פּראַקטיק, אַ געניטער פּאָליציי-מאַן אויף אייער אָרט, וואָלט שוין לאַנג געוואָרפען דעם ענין צו אַלדע שוואַרצע יאָהר, ער וואָלט דאָס בעסער פערשטאַנען ווי איהר, מיר פערשטעהען, אַז איהר זענט יונג, זעהר טעמפּע-אַמענטפול און וואָלט געוואָלט מאַכען אַ קאַריערע אָבער אין דעם זענען מיר נישט שולדיג, צוליב אייער קאַריערע וועלען מיר דאָך זיך נישט אַריינוויקלען אין אַ רייה מיאוסע ענינים. מיר האַלטען נישט דערפון, איבער-געבענס ווייסען מיר אויך אויסגעצייכענט, אַז איהר ווילט אַ טובה טון דער פרוי ראָזען, מיר ווייסען דאָס און פרובט דאָס נישט אָפּצולייקענען, אויב ס'איז טאַקע אַזוי, דאַרפט איהר אַליין פערשטעהען, אַז ס'וואָלט גלייכער געווען פאַר אייך אַליין און אויך פאַר דער פרוי ראָזען, אַז איהר זאָלט אָפּזאָגען זיך פון אייער פלענער צו קעמפען מיט אונז

באַנעצקי האָט מעהר נישט געקענט רעדען פאַר אויפרעגונג, ער האָט אוועקגעלעגט דעם אַפּאַראַט און האָט זיך שווער אַראָפּגעלאָזען אויף דעם שטוהל

— דאָס איז, ש' עקליך, דאָס איז שרעקליך האָט ער געהאַלטען אין איין איבער'חזרן, וואָס טוט זיך דאָ? וואָס קומט דאָ פאָר? דער טייוועל אַליין וועט דאָ נישט קלוג ווערען.

די אַרעסטאַנטקע איז געזעסען אַזוי ווי צו-געקאָוועט צום שטוהל, זי האָט פון דעם אַלעם אַמ-וועניגסטען פערשטאַנען, זי האָט געפיהלט, אַז גישט קיין אַנדערער ווי זי אַליין איז דער אָביעקט פון באַנעצקיס אויפרעגונג, זי האָט אָבער נישט פער-שטאַנען פאַר וואָס דאָס איז אַזוי, זי זאָגט דאָך אַלץ אויפריכטיג און אמת, זי פערהוילט דאָך נישט קיין איין וואָרט פון דעם וואָס זי ווייס, זי בעמיהט זיך דאָך נישט לייכטער צו מאַכען איהר גורל, וואָס איז אַלזאָ געשעהען, זי האָט געוואָלט עפּעס פרעגען באַנעצקין, אויסנוצענדיג זיין גוטע בעציהונג צו איהר, ער האָט איהר צוגעהאַלטען דאָס מויל און איינגעשטעלט אין איהר

— רעדט גאָרנישט, רופט אייך נישט אָן מיט קיין איין וואָרט, ווייל עפּעס אַ טייוועל הערט יעדעס וואָרט וואָס מיר רעדען, רעדט איצט גאָרנישט. ביידע זענען געבליבען רוהיג געזעסען, קיינער האָט זיך נישט אָנגערופען מיט קיין וואָרט, באַנעצקי האָט זיך אַריינגעטראַכט אין דער גאַנצער געהיימנישפולער געשיכטע, דאָך האָט ער נישט געפונען קיין לעזונג אויף אַלע פראַגען וואָס האָבען זיך איהם געשטעלט אויף די געדאַנקען

— ס'איז דאָך משוגע צו ווערען, מ'קען דאָך דאָס אַלץ נישט לאָזען אָהן אַנ'ענטפער, ס'אַרבייטען דאָך נישט דאָ קיין כישוף-מאַכער, ס'איז דאָך נישט מעגליך, אַז זיי זאָלען פון דער הוילער הויט וויסען וואָס איך רעד דאָ, ס'מוז דאָך זיין אימיצער ווער ס'זאָל זיך אונטערהערען צו דעם וואָס איך רעד...

(פאָרטזעצונג קומט)

דער ספארט=בעוועגונג

ליגע-מעטשעז אין לאנד

קראקאוויא — ל.ק.ס. 0:1

נעכטען איז דער דאזיגער מעטש פארגעקומען אין לאדז, ל.ק.ס. איז ארויסגעטרעטען מיט אנ'אפגעשוואכטען צוזאמענשטעל, דאך האבען ביידע מאנשאפטען געשפילט כמעט ווי אויסגעגליכט, דאס איינציגע טויער פון טאג איז בעפאלען ממש אין די לעצטע סעקונדען פון מעטש, דעם מעטש האט געפיהרט ה' סטאלינסקי.

טשארני — ווארטא 2:4

פאדגוזשע — גארבארניא 0:0

ווּיסלא — לעגיא 0:3

22 פולק — ווארשאוויאנקא 1:2

מעטש וועגעז אריינגעהז אין דער ליגע

ה.ק.ס. (ווילנא)-נאפּזשוד (ווילנא) 2:4

דער דריטער מעטש צווישען די צוויי מאנשאפטען, וועלכער איז פארגעקומען אין ווארשא האט זיך פארענדיגט מיט א זיג פון דער ווילנער מיליטערישער מאנשאפט אין דער פארהעלטניש פון 2:4.

אינטערנאציאנאלער פוסבאל-מעטש

רעפּרעזענטאנץ פוז דער טשעכישער ארמעע — רעפּרעזענטאנץ פוז דער פוילישער ארמעע 3:4

דער דאזיגער מעטש איז פארגעקומען אין בוקארעשט, דער מעטש איז געפיהרט געווארען זעהר שארף און ברוטאל.

עסטרייך — אונגארן 2:2

לייכטאטלעטישער פיר - מעטש אין קראקא

נעכטען איז אין קראקא פארגעקומען דער לייכטאטלעטישער פיר-מעטש צווישען די רעפּרע-
זענטאנצען פון א.ז.ס. (ווארשא), ווארטא (פּויזען), קראקאוויא (קראקא) און סטאדיאן (קרולעווסקא הוטא), געזיגט האט די רעפּרעזענטאנץ פון א.ז.ס. פאר ווארטא, קראקאוויא און סטאדיאן.

לייכטאטלעטישער מעטש שלעזיעז—ווילנא

דעם לייכטאטלעטישען מעטש צווישען שלעזיען און ווילנא האט געוואונען די מאנשאפט פון שלעזיען, הגם זי איז געווען שטארק אפגעשוואכט צוליב דעם, וואס די בעסטע לייכטאטלעטען זענען געווען פארנומען אויפ'ן 4=מעטש אין קראקא.

פוילישע באקס-רעפּרעזענטאנץ אויפ'ן מעטש מיט טשעכא-סלאוואקיי

דער פערבאנדס-קאפּיטאן האט פעסטגעשטעלט פאלגענדע רעפּרעזענטאנץ אויפ'ן באקס-מעטש מיט טשעכאסלאוואקיי, וועלכער קומט פאר די קומענדיגע וואך: פּאהלאק (לאדז), רודזקי, בענאשעק (לאדז), ציראן (לאדז), כמיעלעווסקי (לאדז), אנטשאק און פּילאט.

פוסבאל=מעטשעז וועגעז בעכער פוז ל. ז. א. פּ. נ.

נעכטען זענען פארגעקומען די ווייטערדיגע מעטשען וועגען בעכער פון ל.ז.א.פּ.נ. די רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

ס. ק. ס. — אוניאן=טורישטען 1:4

ל. ט. ס. ג. — ו. ק. ס. 1:3

ווימא — מכבי 1:2

אזוי ארום זענען אויסעלימינירט געווארען פון די ווייטערדיגע מעטשען ו. ק. ס. און מכבי.

וועגעז אריינגעהז איז דער לאדזער קרייז=ליגע

לעגיא (טאמאשאוו) — סקרא (פּיעטריקאוו) 0:8

וואלד-לויף וועגעז פּריז פוז לעהרער פאר פיזישע ערציהונג

אונטער דער אנפיהרונג פון לאדזער לייכט-אטלעטישען פערבאנד זענען נעכטען פארגעקומען וואלד-לויפען וועגען דעם פּריז פון דעם פעראיין פון לעהרער פאר פיזישער ערציהונג.

אין לויף פאר פרויען אויף א שטח פון אנ'ערך 1000 מעטער האט געזיגט קאצפערסקא (ל. ק. ס.).

אין וואלד-לויף פאר מענער אויף א שטח פון 3000 מעטער האט געזיגט ווּרובלעווסקי (ל.ק.ס.), פאר פּאלאקן (ל.ק.ס.) און שובערט (זגיערזש).

אין דער אלגעמיינער פּונקטאציע האט געזיגט און בעקומען דעם פּריז ל.ק.ס. אין אלגעמיין האבען אין די וואלד-לויפען אנטיילגענומען 130 ספּארטלער.

לייכטאטלעטישער מעטש

ו.ק.ס. — אוניאן-טורינג 47:52

נעכטען איז פארגעקומען א לייכט-אטלעטישער מעטש צווישען אוניאן-טורינג און ו.ק.ס. געזיגט האט די מיליטערישע מאנשאפט אין דער פארהעלטניש 47:52.

לייכטאטלעטישער מעטש

וועגעז דער מייסטערשאפט פוז טאמאשאווער קרייז

נעכטען איז אין טאמאשאוו פארגעקומען דער לייכט-אטלעטישער מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון טאמאשאווער אונטער-קרייז.

דאס ערשטע ארט האט פארנומען די מאנשאפט פון טאמאשאווער זיידען-פאבריק פאר טאמאשאוויאנקא פ.ק.ס. און דער יודישער ספּארט-פעראיין.

ציקליסטעז-געיעג

אויפ'ן שאסיי לאסק—וואדלעוו איז פארגעקומען א ציקליסטען-געיעג וועגען בעכער פון דער ראוורען-סעקציע פון ל.ק.ס. אויף א שטח פון 50 קילאמעטער. דאס געיעג איז געווען פערטיילט אויף 2 גרופּען מיט א „האנדיקאפּ" פון 2 מינוט, דאס ערשטע ארט האט פארנומען אראטוס פאר האכ-שניידערן.

באקס=פערמעסטונגעז פוז י.ק.פּ.

אין פּאפּולארני-טעאטער זענען נעכטען פארגעקומען באקס-פערמעסטונגען פון י.ק.פּ. ס'האבען געקעמפט 12 פּאר. אין די ראהמען פון די דאזיגע קאמפען איז פארגעקומען דער עלימינאציע-מעטש צווישען ספּאהנקעוויטשען (י.ק.פּ.) און בזשענטשיק (זגיערזש) וועגען דעם, ווער ס'זאל רעפּרעזענטירען די לאדזער האהן-וואג אין אינטערנאציאנאלען מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאנץ פון לאדז און דער רעפּרעזענטאנץ פון בערן (טשעכיען) געזיגט האט ספּאהנקעוויטש אויף פּונקטען.

בר=כוכבא מייסטער פוז קלאס „צע"

בר=כוכבא — שטערן (פּאביאניץ) 0:2

נעכטען איז פארגעקומען דער פוסבאל-מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון קלאס „צע" צווישען לאדזער „בר-כוכבא" און פּאביאניצער „שטערן". ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען אין זייער שטארקסטען צוזאמענשטעל. שוין באלד פון אנהויב האט בר-כוכבא" די איבערמאכט, הגם די ארבייטער-מאנשאפט שפּילט הארט און אמביציעז שוין אין דער דריטער מינוט שיסט אילאוו דעם ערשטען גאל פאר בר-כוכבא, אין דער 5. מינוט פאלט דאס צווייטע טויער. פון דער מינוט אן הויבט זיך אן א ברוטאל שפּילען צוליב וואס דער ריכטער איז געצוואונגען אין דער צווייטער העלפט אויסצושליסען פון שפּילען אילאוו און דעם רעכטען לויפער פון שטערן.

אזוי ארום האט בר-כוכבא ענטגילטיג דער-גרייכט די מייסטערשאפט פון „צע" קלאס און אוואנסירט אין א העכערער קלאס.

ראדיא=פּראגראם

מאנטאג, ד. 2 אקטאבער 1933

7.00 צייט-סיגנאל. 7.05 גימנאסטיק. 7.20 גראמאפאן. 7.35 מארגען-ידיעות. 7.40 גראמאפאן. 11.30 פּרעסע. 11.40 קאמוניקאט. 11.50 ידיעות. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.05 גראמאפאן. 12.30 ידיעות. 12.35 גראמאפאן. 3.30 קאמוניקאט 3.40 גראמאפאן. 3.55 קאנצערט. 4.40 לעקציע אין דער פראנצויזישער שפּראך. 4.55 קאנצערט. 5.50 רעפּערטואר פון די טעאטערן און קאמוניקאטען פון לאדז. 6.00 רעפּערטאט. 6.20 וועלנערישע אודיציע. 6.45 גראמאפאן. 7.05 פערשידענעס. 7.25 רעפּערטאט. 7.45 אוונט-ידיעות. 8.00 קאנצערט. 8.40 פעליעטאן. 8.55 יאפּאנישע לעגענדע אין 2 אקטען. 10.25 ספּארט. 10.35 טאנץ-מוזיק

* * *

פוז אויסלאנד

5.25 מאסקווא — אפּערע פון רימסקי-קארסאקאוו. 8.00 דאווענטרי — וואגנער-אוונט. 8.45 רוים — אפּערע.

Dr. med. H.LUBICZ

ספּעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונט, זונטאג פון 9—11 בייטאג.

ארטאפּעדישער אנשטאלט

פּראטעזען, גארסעטען, ארטאפּעדישע אפּאראטען אלער ארט, לייבעל פלאטפוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפּס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonovic

פּיעטריקאווער 119. טעל. 231-81.

אנ'עולה געגעז אנ'אלמנה אוז יתומים

בלייבט נישט אומבעשטראפט

(שפּאנענדע געשיכטע וואס ס'האט זיך פערלאפען אין דער פאמיליע פוז א לאדזער רייכען יודישען פאבריקאנט)

מיט א צייט צוריק איז איבער די לאדזער גאסען אויסגעקלונגען געווארען א קלעפּסידרע אז נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען דער היגער בעקאנטער אינדוסטריעלער און הויזבעזיצער יאקוב ק.

פיל פערביייער, וועמענס אויפמערקזאמקייט די דערמאנטע קלעפּסידרע האט צוגעצויגען, האבען פערשטאנען וואס אזוינס בעדייט אין די היינטיגע צייטען דער נוסח: נאך קורצע און שווערע ליידען. קיינער אפילו פון פערשטארבענעמס קרובים, האבען אבער נישט געוואוסט, וועלכע סיבות האבען בעוואויגען דעם וואוילשטיינדען געזונטע נאך גאנג יונגען, תמיד לוסטיגען און לעבענס-צופרידענעם פאבריקאנט צו בענעמען זיך דאס לעבען.

בלויז געציילטע פערטרויליכע פאמיליע-מענשען זענען געווען פערטיפט אין די געשעהענישען וועלכע האבען זיך לעצטענס אפגעשפּילט אין הויז פון דערמאנטען י. ק. און אזוי טראגיש זיך פאר איהם פערענדיגט, אט די דאזיגע שפּאנענדע געשיכטע פון אנהויב ביז'ן סוף ווילען מיר טאקע דא אויספיהרליך דערציילען.

געווען פאר דער מלחמה אין לאדז, אויף זשאל טשאנסקא גאס א פירמע „ברידער ק." געפיהרט האט די דאזיגע פירמע א פערצווייגטע פאבריקאציע פון וואלענע סחורות און פערשפּרייט איהרע אויס-ארבייטונגען איבער אלע עקען רוסלאנד, געהאט אייגענע פאבריקען, ריזיגע לאגערען, גרויסע נחלאו תאוו זיך גערעכענט פאר איינע פון די לאדזער אנגעזעהענסטע טעקסטיל-פירמען, די בעלי בתים פון אט דער דערמאנטער פירמע זענען געווען די ברידער סאלאמאן און יאקוב ק.

די מלחמה איז אויסגעבראכען. די רוסישע אד-מיניסטראציע איז געצוואונגען געווארען צו עוואקואירען לאדז. סאלאמאן האט צוליב געשעפטליכער צוועקמעסיגקייט בעשלאסען מיטצופאהרען קיין רוסלאנד. אין דער היים האט ער איבערגעלאזט א פרוי מיט אקליין טעכטערל. אונטער דער השגחה פון יאקוב'ן. פאר אוועקפאהרען האט ער איבערגעלאזען דעם ברודער א בעפולמעכטיגונג אליין צו פערוואלטען מיט'ן בשותפותדיגען פערמעגען אין משך פון דער גאנצער צייט פון זיין אפוועזענהייט.

סאלאמאן איז געווען זיכער איבערצייגענס פּונקט אזוי ווי אלע מענשען, אז די מלחמה וועט נישט לענגער דויערן, ווי איניגע וואכען, ארער העכסטענס איניגע חדשים און אז ער וועט באלד דערנאך קאנען אהיימפאהרען און זיך ווידער שטעלען אין דער שפּיץ פון דער געשעפטסלייטונג, זיינע חשבונות האבען זיך אבער ארויסגעוויזען פאלשע: די מלחמה האט זיך פערצויגען נישט קיין חדשים, נאר יאהרען, די דייטשען האבען וואס אמאל טיפער געריקט זיך און סאלאמאן האט זיך גלייכצייטיג אלס מער דערווייטערט פון זיין היים.

אויף די האפנונג, אז איהם וועט געפינענדיג זיך אויף יענער זייט פראנט גיכער געלונגען אויפצומאהנען די ריזיגע סומען, וועלכע די רוסישע קליענטען זענען שולדיג געבליבען דער פירמע „ברידער ק." האט זיך נישט פערווירקליכט. צוליב'ן פערפּעטליכטען מאראטאריום האט כמעט מאנען, טראץ אלע בעמיהונגען, זיך נישט איינגעגעבען ארויסצוקריגען אפילו א גראשען פון זיינע בעלי חובות.

דאס געלט, וואס סאלאמאן האט מיט זיך מיטגענומען, האט זיך פיסלעכווייז אנגעהויבען אויס צופלאזען, און דא איז ער פערוואָרפען אין דער ווייסטער פרעמד, ווייט פון זיין משפחה, קרובים און בעקאנטע. פערשטענדליך, אז דער מארגען האט זיך איהם געוויזען אין גאר נישט קיין ראזיגער ליכט.

דערווייל האט זיך אונטערגערוקט א פּרישע צרה: סאלאמאן איז צוליב עפעס א מסירה געשטעלט געווארען פאר א פּאבאר-קאמיסיע, וועלכע האט איהם אנערקענט פאר דינסטפעהיג.

סאלאמאן איז אין קורצען אפּגעשיקט געווארען אויפ'ן פראנט. ער האט זיך חדשים-לאנג ארומגעוואלגערט אין פערשידענע אקאפּעס. דורכגעגאנגען אלע שבעה מדורי גהינום פון א יודישען פראנט זעלנער אין דער געוועזענער אנטיסעמיטיש-צארישער ארמעע. ענדליך האט איהם בעת א פּאטרולדינסט געטראפען א פערבלאנדזשעטער באגנעט און אפּגעריסען א פיס.

סאלאמאן איז אפּגעפיהרט געווארען אין לאזארעט פון וואנען מ'האט איהם אלס דערנעדען קראנקען אפּגעשיקט אין א שפּיטאל אונטער מאסקווע. לאנג האט געדויערט זיין קוראציע, אין משך פון דער גאנצער צייט האט ער זיך געפינען אונטער דער השגחה פון א יונגען יודישען דאקטאר פון ווילנא, ווערטהיים.

דער דערמאנטער דאקטאר האט גלייך דערקענט אין סאלאמאנען, דעם איינציגען יודישען זעלנער אין גאנצען פּאוויליאן, א קלוגען און אינטעליגענטען מענש. ביידע האבען זיך זעהר בעפריינדעט, אפשר פערבראכט אין לאנגע אינטימע שמועסען, איינער האט דעם צווייטען איבערגעגעבען זיינע איבערלעבענישען און אראפּגערעדט אלץ, וואס איז נאך געלעגען אויפ'ן הארץ.

פּלוצלונג איז אבער אין סאלאמאנס געזונד-צושטאנד איינגעטרעטען א קאמפּליקאציע און נישט קוקענדיג אויף די געוואלטיגע אנשטרענגונגען פון איבערגעגעבענעם דאקטאר איז סאלאמאן געשטארבען. לאנג האט דער דאקטאר בעוויינט סאלאמאנס טויט. איהם האט זעהר געפעהלט נאך דעם קלוגען און טרייען פריינד, וועלכער האט, אויסגעהויכט זיין נשמה אין איינזאמקייט אין דער פרעמד ווייט פון דער משפחה און פריינט.

אויך אין לעבען פון דאקטאר זענען באלד נאך דעם פארגעקומען גרויסע ענדערונגען. ס'איז אויסגעבראכען קערענסקיס איבערקעהרעניש, שפּעטער די באלשעוויסטישע רעוואלוציע, ס'האבען גלייכצייטיג אויפגעהויבען דעם קאפּ פערשידענע קאנטר-רעוואלוציאנערע חילות. גראד האט דער דאקטאר געארבייט אין א שפּיטאל. וואס ס'האט זיך געפינען אויף א שטח, וועלכער איז בעהערשט געווארען פון איינעם פון די דאזיגע חילות, דער דאקטאר איז ב'געוואלט א-יינגעצויגען געווארען אין דינסט פון דער דאזיגער באנדע, און איז געווען געצוואונגען דורכצומאכען די גאנצע קאמפּאניע.

צום סוף איז די באנדע צעשמעטערט געווארען. א טייל אנפיהרער האט מען אויסגעשאסען און די איבעריגע זענען אין פּאניק אנטלאפען קיין פּערסיען. כינע און יאפּאן. דער דאקטאר איז דורך דער באלשעוויסטישער מאכט פערהאלטען געווארען און פערשיקט געווארען אין עפּעס א פערווארפען געגענד. אמת, אינטערנירט איז ער נישט געווארען, ער האט זיך געמעגט פערנעהמען מיט מעדיצינישע פּראקטיק, ער האט זיך אויך געמעגט בעוועגען אויף אנ'אנגעצייכענטען געגנט ברייטע שטח, פון דארט זיך דערווייטערן האט ער אבער נישט געטארט. אין דער לאגע האט זיך דער דאקטאר אזוי געפינען ביז'ן סוף פון 1930 יאהר.

ענדליך נאך לאנגע און שווערע אינטערווענציעס ביי די איינפלוסרייכע מאכטהאבער איז דעם פערוואגעלטען דאקטאר נאך לאנגע יאהרען ארומשלעפּענישען געלונגען צוריק אהיים צו קומען קיין ווארשא צו זיין משפחה, קרובים און בעקאנטע. אפּפריינדיג זיך מיט דער פאמיליעב און פריינד און אויסרוהענדיג זיך אביסעל נאכ'ן לאנגען גלות, האט דער דאקטאר אנגעהויבען אין ווארשע פּראקטיצירען. ער האט אין גיכען בעקומען א נאמען פון א גוטען און ערנסטען דאקטאר, דער-ווארבען א ברייטע פּראקטיק און געווארען אין משך פון א גאר קורצער צייט בערימהמט און רייך.

דאן האט זיך דעם דאקטאר אנגעהויבען צו פערבענקען נאך א פאמיליען-לעבען. מ'האט איהם גענשדכנט די פארנעהמסטע שידוכים, פון ווארשע און פון דער פּראווינץ, צווישען אנדערע און פון לאדז.

מיר וועלען דערווייל איבערלאזען דעם דאקטאר מיט זיינע שידוכים און א קוק געבען אויף דעם וואס ס'איז פארגעקומען דורך דער צייט מיט דער פאמיליע ק. אין לאדז. (ווייטער מארגען).

ארגוס.

בשורות טובות פאר לאקאטארען

די טעג איז אדורך דער גאנצער פרעסע א ידיעה און אויפ׳ן סמך פון דער דאזיגער ידיעה האבען זיך אויך גלייכצייטיג בעוויזען אין די זעלבע צייטונגען לענגערע נאטיצען, אין וועלכע ס׳ווערען אנגעזאגט דעם לאקאטארען-כלל גרויסע ישועות. אמת פון רעדוצירען דאס איצטיגע געוועלטיג-הויכע דירה-געלד, ווערען וואס די לאקאטארען-עפענטליכקייט האלט מיט רעכט אין איין ליארמען, האלט עס פארלייפיג נאך גאר ווייט. דערווייל האנדעלט זיך בלויז ווענען אפשטעלען עקסמיסיעס פון אזוי-גערופענע גוטוויליגע צאהלער. דאס געזעץ, וואס דארף, לויט די דערמאנטע אינפארמאציעס, בקרוב דערשיינען, וועט טאקע אויפקלערען, וואס הייסט דאס אזוינס א גוטוויליגער אין דעם פרט צאהלער. אלזא פאר א גוטוויליגען צאהלער וועט אנערקענט ווערען אזא לאקאטאר, וועלכער צאהלט קודם כל דאס לויפענדע דירה-געלד און גלייכצייטיג אויך מינדעסטענס 25 פראצ. פון חודש׳ליכען בעטרעף אויפ׳ן חשבון פון פערלעגענעם חוב.

ס׳מוז דא טאקע גלייך פעסטגעשטעלט ווערען, אז אזא געזעץ דארף נישט ערשט דערשיינען, נאר ס׳איז שוין לאנג פערעפענטליכט געווארען און פערפליכטעט זייט׳ן 28. נאוועמבער 1928. לויט׳ן דערמאנטען געזעץ קאן אן עקסמיסיע - אורטייל צוליב צאהלונגס-אונפעהיגקייט אלס פועל-יוצא פון ארבייטסלאזיגקייט פון א 1 אדער 2 שטוביגע דירה לויט א דעציזיע פון געריכט נישט אויסגעפיהרט ווערען, וויבאלד דער בעטרעפענדער לאקאטאר איז ביכולת צו בעווייזען, אז ר׳האט דורך דער צייט בעקומען ארבייט און בעצאהלט רעגולער דאס לויפענדע דירה-געלד און צאהלט זיך אויך איינצייטיג אויס דעם פערלעגענעם חוב אין חודש׳ליכע ראטען אין דער הויך מינדעסטענס פון 25 פראצ. פון בעטרעף פון לויפענדען דירה-געלד. דאס איז אבער בלויז איין פארם פון עקסמיסיע-מאראטאריום.

דער עקסמיסיע-מאראטאריום ענטהאלט דאך נאך א צווייטע פארם און נעמליך: אויב א לאקאטאר איז פערמשפט געווארען עקסמיטירט צו ווערען צוליב צאהלונגס-אונפערשטעליגקייט, פעראורזאכט דורך ארבייטסלאזיגקייט אדער אויסערגעוועהנליכע ארימקייט. קיים האנדעלט זיך ווענען איין אדער א צוויי-שטוביגע דירה, דארף דאס אויספיהרען אזא עקסמיסיע אפגעשטעלט ווערען אין משך פון די ווינטער-חדשים.

אין דער געריכטס-פראקטיק ווערען אבער אט דיביידע פארמען גאנץ אפט אויסגעמישט אזוי, אז פון א לאקאטאר, וועלכער איז ענטגילטיג פערמשפט געווארען עקסמיטירט צו ווערען און בעט, אז מ׳זאל איהם אויפ׳ן סמך פון די בעדינגונגען פארגעזעהען אין דער צווייטער פארם פון ציטירטען מאראטאריום, אפשטעלען דאס אויספיהרען די פעראורדענטע עקסמיסיע איבער די ווינטער-חדשים, פאדערט מען, אז ער זאל בעווייזען גוטען ווילען ד. ה. אז ער צאהלט דאס לויפענדע און פערלעגענע דירה-געלד אין דער געהעריגער פראפארציע.

אזא האנדלונג שטייט אין א בפירוש׳ע סתירה צו דער אינטענץ פון געזעצגעבער. דאס אפלייגען אן׳עקסמיסיע-עקזעקוציע אויף א געוויסער צייט, איבער די ווינטער-חדשים איז א ספעציעלע הנחה, פון וועלכער ס׳קאנען געניסען אלע לאקאטארען פון 1 אדער 2 שטוביגע דירות, וועלכע זענען פערמשפט געווארען עקסמיטירט צו ווערען צוליב צאהלונגס-אונטערשטעליגקייט און די צאהלונגס-אונטערשטעליגקייט איז ווייטער א רעזולטאט נישט פון בייזוויליגקייט, נאר פון ארבייטסלאזיגקייט אדער אויסערגעוועהנליכער ארימקייט. קיין אנדערע בעווייזען פון גוטען ווילען זענען די בעטרעפענדע לאקאטארען בכלל נישט מחויב פארצושטעלען.

אנ׳אנדערע זאך, ווען אזעלכע לאקאטארען פערלאנגען, אז די פעראורדענטע עקסמיסיע זאל איננאנצען נישט אויסגעפיהרט ווערען. דעמאלט מוזען זיי א חוץ די אויסגערעכנטע בעווייזען, טאקע יא פארשטעלען בעשטעטיגונגען, אז זיי צאהלען שוין דאס לויפענדע דירה-געלד און אז זיי הייבען זיך גלייכצייטיג אויך אן אפצוצאהלען דעם פערלעגענעם חוב.

אין אנ׳אנדערען זין טאר דער עקסמיסיע-מאראטאריום נישט אינטערפרעטירט ווערען.

י. אינפעלד.

Dr.

Wołkowyski

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע

אויפנאהמס-שעה׳ן פון 8-1 מיטאג און 5-9 אוונט.

אויסטערלישע געשיכטע אין ווילנע

יודישע פרוי חלומט, אז איהר זוהן איז אומגעקומען בעת דער קובנער רעוואלוציע. דער חלום בעשטעטיקט זיך און זי שטארבט אוועק

אן אויסטערלישע פאסירונג האט זיך איצט אפגעשפילט אין ווילנא.

מיט עטליכע טעג צוריק איז געבראכט געווארען קיין ווילנע אין א היגען שפיטאל די יודישע פרוי שרה וואולפאוויטש — א שטענדיגע איינוואוינערין פון גוט „דשאגלי״ ביי ווילנע, וואו איהר מאן איז א פאכטער.

די פרוי, וועלכע האט זיך תמיד אויסגעצייכענט מיט אן אייזערנעם געזונט, האט פלוצלונג בעקומען א הארץ-אטאק און איז דא, נישט געקוקט אויף אלע בעמיהונגען, געשטארבען.

אין שייכות מיט פרוי וואולפאוויטשעס טויט, דערוויסען מיר זיך פאלגענדע ממש-אומגלויבליכע געשיכטע.

אין 1924-טען יאהר האט עמיגרירט קיין קובא איהר 21-יעהריגער זוהן משה.

משה וואולפאוויטש, וועלכער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע פעהיגקייטען איז אין קובא אין עטליכע יאהר ארום געווארען א לייט. ער האט געעפענט אין האוואנא א געשעפט, וועלכער האט זיך שנעל צעבליהט און דער ווילנער בחור איז געווארען רייך. מיט דער צייט האט ער זיך אויך ארייגעצויגען אין געזעלשאפטליכען און פאליטישען לעבען פון לאנד.

זיין ערפאלג אין לעבען האט אבער נישט אוועקגערוקט ביי איהם אויף א צווייטע פלאץ זיין מוטער פון דעם ווייטען פערוואורפענעם גוט „דשאגלי״ און ער האט איהר רעגולער געשריבען צוויי מאל אין חודש, ביילייגענדיג צו יעדען בריף עטליכע דאלאר.

דא מיט א קורצער צייט צוריק האט ער איהר מיטגעטיילט אין בריף, אז ער וועט איהר אראפנעהמען אין גיכען צו זיך קיין קובא און וועט צושיקען איהר די נויטיגע דאקומענטען און געלט.

די פרוי האט שוין מיט אומגעדולד געווארט אויפ׳ן נעכסטען בריף. דאסמאל איז אבער קיין בריף נישט געקומען. די פרוי איז געווארען שטארק אומרוהיג. איהר אומרוהיגקייט איז געוואקסען מיט יעדען טאג און האט דערגרייכט איהר קולמינאציאנס-פונקט, ווען זי האט זיך דערוואוסט פון א צייטונג, וואס איז צופעליג אריינגעפאלען אין איהרע הענט, אז אין קובא קומט פאר א בלוטיגע רעוואלוציע.

עטליכע מאל איז זי געקומען נאך ידיעות קיין ווילנע צו איהרע קרובים. די לעצטע האבען איהר בערוהיגט, אויף ווי ווייט דאס איז מעגליך געווען, דערקלערענדיג איהר, אז צוליב דער רעוואלוציע האט זיך אפגעשטעלט דער פאסט-פערקעהר מיט קובא און דערמיט ערקלערט זיך, וואס זי בעקומט נישט קיין בריף.

פונדעסטוועגען האבען זיך די קרובים בשתיקה פון דער פרוי, געווענדעט מיט אן אנפראגע וועגען וואולפאוויטשעס גורל צום קובאנער קאנסול.

אין דער נאכט פון ערשטען אויפ׳ן צווייטען טאג ראש־השנה איז דער פרוי וואולפאוויטש געקומען צו חלום איהר זוהן, וועלכער איז געפאלען אין איהרע ארעמס און גענומען איהר האלדזען און קושען. זי האט בעמערקט, אז ער איז מאדנע בלייך. צוקוקענדיג זיך נעהנטער, האט זי דערזעהען ביי איהם אויפ׳ן שטערן א בלוטיגע וואונד.

די פרוי האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף און גענומען רופען צו הילף. ווען צו איהר אין צימער איז אריינגעלאפען איהר שכנה בתיה געלב, האט זי געפונען די פרוי ליגענדיג אויף דער ערד אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. זי האט איהר גענומען מינטערען. נאך לאנגע בעמיהונגען איז איהר געלונגען די פרוי אפצומינטערען. די לעצטע האט דאן מיט א געוויין אויסגעשריען:

— לאזט מיר שטארבען! מיין זוהן איז דערהרגעט געווארען!

די פרוי האט איהר אויך דערציילט וועגען איהר שרעקליכען חלום.

אלע בעמיהונגען צו בערוהיגען איהר און איבערצייגען, אז דער חלום איז נאך נישט קיין בעוויז, האבען אויף דער אומגליקליכער מוטער נישט געהאט קיין שום ווירקונג.

דעם זעלבען טאג האט זי בעקומען א הארץ-אטאק און איז אין א פאר טעג ארום געשטארבען אין ווילנע, וואו זי איז געבראכט געווארען.

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

אויסערגעוו. דאפעלטער פראגראם!

I

גיגאנטישער פילם פון דער איצטיגער צייט

א. נ.

„סטודענטישער האטעל״

אין די הויפט-ראלען:

Lissette Lanvin

Christian Casadeus און

II

„צאנקענדע פלאמען״

מיט **Clive Brook i Claudete Colbert**

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ״מ

שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

„דער טויער פון לאנדאן״

(רעפארטאזש פון ל. מלאך)

נישט ווייט פון דער „סיטי״ — דעם אלטען לאנדאן און דעם הארץ פון דער איצטיגער וועלט שטאט — געפינט זיך די בערימטע פעסטונג, „דאס טויער פון לאנדאן“. איבערטראכטענדיג די גרעניצען פון יענעם טויער, פערגעסט מען דעם אייגענעם שייכות צו דער איצטיגער מאדערנער צייט, און מען דערזעהט זיך ווי איינגעקנאטען אין דער מיטעלאלטערליכער עפאכע, אלץ איז דארט פערבליבען ווי מיט הונדערטער יאהרען צוריק. גרוי און פערשטיינערט. איבער די פעסטונג-טויערען שפאנען זיך קאפויער טורעמס און משונהדיגע דעכלעך. די וועכטער — אין דער הלבשה, ווי די געוועזענע לייב-גווארדיע פון אלע אלטע קעניגין און פירשטען מיט די נידעריגע קאפעלושען און רויט בעזוימטע מונדירען, וואס זענען ענדליך צו קליידלעך, דרייען זיך ארום דא און צוזאמען מיט זיי — דעם קעניגס לייב-היטער — מיליטער, הויכע שטארק הויכע געלבער, גלייכע און שטייפע מיט די „קוטשמעס“ אין די אויגען אריין, מיט רויטע רעקלעך געשנייטע און געקייטעלט, דרייען זיך ארום ווי פערזונקען אין דער ערנסטקייט פון זייערע אייגענע טריט וואס ווערען אנגעציילט און אויסגעשפאנט לויט א מספר און א ריטם. דאס אלץ טראגט דיר אוועק, איוועק צוריק, ווייט היסטאריע זיך, מיט יאהר־הונדערטער. און אלץ וואס מען זעהט און מען בעגעגענט אינעווייניג, אין דער פעסטונג, וואס הייסט דאס „טויער פון לאנדאן״, ווערט פערשטענדליך, נאטירליך.

דאס ערשטע וואס מען זעהט, איז דאס ציהרונג הויז, דורך א קעלער-טיר אין שמאלען הייל-דורכגאנג, וואו מען שמעקט זיך אן מיט פייכטקייט און שימעל, קומט מען אריין אין א קארידאר, וואו פארן אויג גיט א בלענד אנ׳אנגעצונדענער בראנד פון א ברילליאנטענעם פייער שפיל. אין מיטען דעם קארידאר, אונטער שטאלענע קראטע - שטאנגען, ליגט, ווי אין אנ׳אויסשטעל-פענסטער פון א רייך יובעליר-געשעפט, דאס רייכקייט פון ענגלאנד און אפשר פון דער גאנצער וועלט, די קרוינען און די סצעפטערס און קאראנאציע-סיגנעטען פון אלע קעניגין אין ענגלאנד ביז צום היינטיגען דזשארדזש דעם 5-טען און אפילו די גאלדענע קרוין פון דעם קרוינפרינץ, דעם פרינץ פון וועלס.

די קרוינען זענען בעזעצט פון לויטער איידעל-שטיינער, ברילליאנטען און רובינען; יעדע קרוין, לויט אן אייגענארטיגען געשמאק און לויט דער מאדע פון יענער עפאכע. א סימפאניע פון פארבען שפילט פון דארט און זיי גיסען זיך ווי מיט כשוף-פייערען אין אויג אריין, בלענדען, נאר ברענען נישט, פלאקערען און גלעטען דעם בליק און עס דאכט זיך, ווי יעדער איידעלשטיין רעדט מיט גאווה ותפארת ענגלישען רייכקייט, מאכט און שטארקייט. ארום די קרוינען און סצעפטערס, קאראנאציע-רינ... צייטיג צו די גאלדענע שווערדען פון מלך און זיינע יועצים, שווערדען, מיט וועלכע מען האט פעלקער פערשניטען און לענדער איינגענומען, איצט רוהען זיי אונטער גלאז און קראטען אין דעם שאץ-קאמער פון לאנדאנער פעסטונג-טויער. איצט איז שוין דא אבער כלי זין, האמאטען און גראפ-געלען, איצט דינען זיי, די שווערדען, נישט מעהר ווי צו א דעקאראציע, פונקט ווי דער קעניג אליין און זיין סוויטע.

דאס ציהרונג-הויז איז אמאל געווען די תפיסה, וואו עס זענען געהאלטען געווארען די מורדים פון קעניג. מען גייט דורך די ווינקעלען און שטיינער-אויסקריצונגען דערציילען: דא, אויף דעם ארט איז אומגעקומען, געשטארבען, אדער געקעפט געווארען דער און דער מלך אדער מלכה, פרינץ אדער פרינצעסין, שני למלך אדער הויף-האר. קומען לעהרער מיט זייערע שול-קינדער און די געעפענטע טעקסט-ביכער דערקלערען דעם זין פון יעדען ווינקעל, פון יעדען שטיין וואס זיצט איינגעמויערט אין דער דיקער וואנט, און קינדערשע אויגען חידושען זיך פון איין דיט אויף די פלאקערדיגע פארבען, וואס גיסען זיך פון די קרוינען ארויס און שווייגען אין זיך אריין די סודות פון די ווינקעל-שטיינער, און פון דער אנדערער זייט ווענען די יוגנט, איבער וועלכע דער שאטען פון אומגעהויערע טראגעדיעס שפרייט זיך נאך און שפרייט זיך.

פון ציהרונג-הויז ציהען זיך ווייטער יועגען, געהיימע, טונקעלע, שמאלע צווישען פייכטע ירענט, נידעריג געוועלבט. אט איז דאס מאטען-שטיבעל, וואו מען פלעגט די געפאנגענע מורדים פייניגען, און אט איז דאס עקזעקוציע-הויז, וואו קעפ פלעגען פליהען. די גילאטינעס און די העק שטייען ווי די שווייגענדע עדות און אז מען פערמאכט די אויגען, דאכט זיך, ווי דער תליון מיט דער שטאלענער שפיציקער מיין און פערהאנגענע אויגען שטייט נאך, און אויב ער שטייט נישט אליין דא. דאכט זיך, ווי דער שאטען פון זיין אויפגעהויבענער האנט לויערט נאך אויף די יוגנט, ווי אנ׳איינגעקריצט בילד אין די קאלטע שטיינער און ריח פון בלוט שפאנט זיך דורך דער פערדעמפטקייט צו דער נאז.

אט איז דער ווייסער טורעם. דאס געוועהר-הויז פון ענגלאנד. איצט איז עס א מוזעאום פון ערצייטיגע קריגס-מכשירים און מען וואונדערט זיך שוין נישט, פון וואנען האט אזא קליין פאלק אזוי שטארק אויסגעשטרעקט זיין ארעם צו פערטיליקען קאנטינענטען, מיט וועלכען כח האט אט דאס קליינע אינדעל — דאס איצטיגע ענגלאנד — זוכה געווען לענדער צו פערכאפען און פעלקער אונטער טעניג צו מאכען. דא זעהט מען עס, ווי מלחמה איז געווען דער העכסטער בעגעהר זייער, און כלי זיין דאס שענסטע ציהרונג-שטיק. דא זעהט מען, ווי דער פרימיטיווער ארט כלי-זיין — דער פאלענ-בויגען, איז פערוואנדעלט געווארען אין א שטיק קונסט פון גראווירונג און די שפעטערדיגע ביקס און רעוואלווער איז פון די פיינסטע אויסשניצונג מיט מיהאמקייט, געדולד און ליבע געמאכט געווארען.

פון יעדען עקספאנאט דא אין דעם געוועהר-מוזעאום קוקט ארויס מאכט. מאכט אויף דער יאשה און מאכט אויפ׳ן ים. יעדע וואנט, טיר און שוועל דערציילט די אפשטאמונג פון דער מאכט-פיראמיד — אומעטום — די סימבאלען פון ים-כח, פון ים-מאכט, מאכט, מאכט און מאכט.

דאס „טויער פון לאנדאן“ ציהט צו צו זיך טויזענטער בעזוכער יעדען טאג פון פרעמד און פון לאנד. דער ענגלענדער איז פראקטיש. ביי איהם גייט צערעמאניע מיט „ביזנעס“ און דער „טויער״ איז א גאנץ פיינער געשעפט. פון די עטליכע מטבעות וואס די בעזוכער צאהלען אפ פאר׳ן אריינגאנג, קען מען שוין באלד אויסהאלטען אנ׳ארמעע, יעדענפאלס די ארמעע, וואס איז נויטיג צו צערעמאנירען דאס פעסטונגס-טויער גופא. און דער עולם קומט און צאהלט און האט הנאה. דער פרעמדער שטוינט און דער אייגענער בעוואונדערט. יעדער ענגלענדער ווערט אנגעגאסען מיט שטאלץ און גלייכצייטיג מיט פאטריאטישקייט אויף דעם וואס דאס אלץ איז זיינע, זיין געשיכטע און די זאכליכע אילוסטראציעס פון זיין געשיכטע, ער איז צופרידען מיט דער „דעמאקראטישקייט“ פון זיינע מאכטהאבער וואס מ׳גיט איהם די געלעגענהייט פאר עטליכע פעניס אנצוטרינקען זיינע אויגען מיט די בראנד-פארבען פון די קעניגליכע קרוינען, און ער איז צופרידען בכלל, וואס די קרוין פון מלך ליגט נישט ערגעץ דארט, אין בוקהינגעס-פאלאץ, נאר דא אין פאלקס - מוזעאום. דערמיט מיינט ער, דער „דזשאן בול“ דער פאלקס-מענש, איז דער אמת׳ער באלעבאס אויך דער קרוין און אז דער קעניג דארף די קרוין אנטאן, מוז מען קומען אט דא אהער, צום „פאלק“ און איהר אויסבארגען פאר א רגע, אויף א שעה, אויף א טאג...

און דזשאן ביל — דאס פאלק שטייט אויף די טורם-דעכלעך פון לאנדאנער „טויער“ און ווענדט זיין בליק ווייט, יריט צו די וואסערן, וואס גארטלען ארום לאנדאן, ווי מיט א שטאלענעם גארטעל אדער ווי מיט געצויגענע הוילע שווערדען.

קאנסטרוקטיווע הילף איז נויטיג

פערזאמלונג פון די דייטשע פליטים

נעכטען איז פארגעקומען אונטער'ן פארזיץ פון ה' מייער, א פערזאמלונג פון די יודישע פליטים פון דייטשלאנד.

זייער פארשטעהער ה' שפארן האט אפגעגעבן א בעריכט פון די ביז=איצטיגע שריט, וועלכע זענען פארגענומען געווארען אויף צו קומען צו הילף די פליטים.

בתחילת איז די בעציהונג צו די פליטים — ווי עס האט פעסטגעשטעלט דער בעריכט-אפגעבער — געווען א זעהר שלעכטע, אבער א דאנק די אפעלען, וואס זענען געמאכט געווארען אין דעם „נייעם פאלקסבלאט" איז די בעציהונג געווארען אנ'עטוואס בעסערע. א טייל פון די פליטים בעקומען זעהר קליינע געלד-שטיצעס

אבער פון די דאזיגע שטיצעס — מיינט דער ה' שפארן קאן קיין גוטס נישט ארויסקומען. דער עיקר איז נויטיג קאנסטרוקטיווע הילף, אז איטליכער זאל זיך קאנען צוריקקעהרען צו זיין ארבייט און בעשעפטיגונג.

אין דער דיסקוסיע בעטייליגט זיך א גרויסע צאהל אנוועזענדע, וועלכע קלאגען זיך אויף דער נישטיגער הילף. וואס זיי בעקומען אין לאדז. עס ווערען אויך געמאכט א סך פארוואורפען אויפ'ן אדרעס פון דער גמינע.

נאכדעם ווי דער ה' שפארן און דער ה' מייער ענטפערען אויף די ארויסגעזאגטע פארוואורפען. ווערט געוועהלט א נייער קאמיטעט, אין וועלכען עס געהען אריין די ה"ה מייער, שפארן, גאסטינסקי, איגוש. אייפערמאן און קאסעבוך.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

אנדולאציע און מאניקור

ביי קערש, סקווערא 15

א בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר 2 אנשטענדיגע יונגלייט איז אבצוגעבען. צו ערפאהרען פאמארסקא 14, 2. שטאק אין הויף, לאסקי.

טעלעגראמען

דייטשע אינזשינערען פערלאזען רוסלאנד

ווילנע 1 (טעלעפאניש).

לעצטענס זענען אוועקגעפאהרען פון רוסלאנד 3 בעדייטענדע דייטשע אינזשינערען און טעכניקער, בראש מיט'ן פראפ. גארטען, וועלכער איז געווען סאוויעטישער ראטגעבער ביי דער פראדוקציע פון די קריגס-גאזען.

צוליב די אפגעקיהלטע סאוויעטיש-דייטשע בעציהונגען, האט די סאוויעטישע מאכט געענדערט דעם אפמאך מיט דייטשלאנד בנוגע דער פאבריקאציע פון גאזען און וואפען און אפגעזאגט א טייל פערסאנאל.

מען דארף זיך דערווארטען, אז בקרוב וועלען אוועקפאהרען פון רוסלאנד עטליכע צעהנדליג דייטשע אינזשינערען און טעכניקער, וואס זענען בעשעפטיגט אין דער סאוויעטישער שווער-אינדוסטריע.

פאר העצע געגען יודען

די אונגארישע נאצ. סאצ. פערמשפט אויף 11 חדשים

בודאפעשט, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס געריכט האט פער'משפט 3 נאציאנאל-סאציאליסטען פאר העצע געגען יודען אויף 11 חדשים תפיסה.

ענטהילונג פון א דענקמאל

לכבוד די אומגעקומענע אין דער קאטאסטראפע פון „ר. 101"

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

נעכטען איז אין אלאן פארגעקומען די פייערליכע ענטהילונגס פונ'ם דענקמאל לכבוד די קרבנות פון דעם ענגלישען צעפעלין „ר. 101".

צו דער פייערליכקייט זענען געקומען דער פרעמיער מאקדאנאלד און דער לופט-פליה-מיניסטער, לארד לאנדאנדערי.

פראנקרייך האט רעפרעזענטירט דער פרעמיער לאוואל און דער לופט-פליה-מיניסטער קאט.

עס האבען געהאלטען בריטישע פרעמיערען.

לאנדאן, 1 (ספ. טעל.)

א פריוואט-אעראפלאן, וועלכער האט זיך צוריקגעקעהרט פון דער ענטהילונגס-פייערליכקייט, לכבוד די אומגעקומענע בעת דער קאטאסטראפע פון „ר. 101", איז ארונטערגעפאלען אין דעם פירש טענטום קאנט.

3 פערזאן זענען הערביי דערהרג'עט געווארען

קלאבג-קינא CAPITOL

היינט גרויסע פרעמיערע!

„דאס הארץ פון אריז"

אין די הויפט=ראלען: WALLACE BEERY i RICARDO CORTEZ

אנהויב 4.30 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

פערנאמירט!

דאס מאדערנסטע, דאס עלעגאנטעסטע, דאס בעסטע פון סחורות אויף וויזיט — שפאציר — סמאקינג-אנציגע, ווי אויך הערען און דאמען-פאלטאס פון ביליצער און טאמאשאווער פאבריקען בעקומט איהר ביי

C. GITLIN, ul. Śródmiejska 7 w podwórzu, parter tel. 169-05.

בילליגע פרייזען! מיר האנארירען אסיגנאטען פון „POSTO"

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעם

ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצירטער שטריקער צו בעוואהנליכע ארבייט צו א 10/80 מאשין. צו ערפאהרען ווסכאדניא 57, וו. 19, פראנט, 3. שט.

ס'ווערט געזוכט א קראפט-שפולערין אויף ווינאניע. זיך מעלדען ביי מ. פרענקעל פולנאצנא 27. 5348

ס'ווערט געזוכט ארבייטער ארויסצוגעבען ארבייט אויף 9-צר, 10-ער און 12-ער שטריק-מאשינען. אפערטען אונטער „אויף לוין" אין אדמ. 5350

ס'ווערט געברויכט סוויטער-ארבייטער צו גלאטע מאשינען. ליפאווא 71, ביי מיילעכאוויטש. 5345

א לערן-יונגעל ווערט געזוכט צו דאמען בעשטעלט. פאמארסקא 25, וו. 22

א ריכטעווער ווערט געזוכט ביים שטעפער גלובנא 65, מ. טעפער. 6330

עס ווערט געזוכט א וויקאנטשארקע צו טריקא. נאוואמיעסקא 24, וו. 21.

ס'איז נויטיג א גוטע רעפערזירקע צו סוויטערס ביי ליבערמאן, גדאנסקא 8.

א שותף מיט 10 טויזענד זלאטעס ווערט געזוכט צו א גוט איינגעפיהרטער פאבריק פון ערשטען געברויך, גאראנטירטער פערדינסט 800 זל. מאנאטליך. — אפערטען אונטער „10,000" אין אדמ.

Zagubiłem Dowód Rejestracyjny na imię Markus Majer Fajnkuch, wyd przez Biuro Wojskowe przy magistracie m.Łodzi

Zaginione zostały dokumenty oraz tożsamość i karta rejestracyjna na imię Pinkusa Lipstera, Znalazca zechce takowe zwrócić do p. Lipstera, Zgierska 64

אי בר אוריין הוא יאי

(מנחות נ"ג)

אין אלע רעכטס ענינים ווי: פאדאטקאווע, סאנדאווע, וואיסקאווע, פר, אקטען פון: שות"ות, ליקווידאציע, דושיערושאווע, קויף און פערקויף א. ז. וו. אינפארמירט, רעדאגירט און ערלעדיגט לויט'ן אויסאוו

רעכטסק.

י. ה. בוזין, לאדז,

3 אגראדאווא 3

טעל. 191-48

(עקזיסטירט זייט 1910)

כ'פיחר אדורך געזעצמעסיג שידוכים-גירושין און בעטײליגט זיך אין בורות מיט'ן בעסמען ערפא"ג.

פ.ס. פאר שטענדיגע קליענטען אלע ארט אינפארמאציעס (טעלעפאניש) בחנם.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפטערונקעס, היילט זשילאקעס א. א. וו' נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

Dr. J. HERSZFINKIEL

8a זשעלאבא

טעל. 111=87

צוריקגעקעהרט

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

געזונט איז אנ'אוצר

Primeros PREZERWATYWY

איז די גאראנטיע פאר'ן געזונט.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

E. Reicher

ספעצ. פאר מענער-שוועכע, און סעקסועלע בעראטונג

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8, זונטאג און פייערטאג פון 9—1.

כירורגישער קאבינעט

Dra med.

M. Kantora

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5

טעל. 112=22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו. לעטשניצע-פרייזען.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

14 זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7 א"ז.

רעווי=טעאטער WESOŁY MOMUS זגערזשער 17

פון דינסטאג, דעם 3-טען אקטאבער און פאלגענדע טעג!

„GÓRĄ BABY"

מיט דעם ניי-אנגאזשירטען אנסאמבל אונטער ליטונג פון W. Sadowski

מיט'ן אנטייל פון Duet Melervill Majski

:--: Boczkowski, Darski און אנד. :--:

אנהויב 7.30 און 10 אוונד. שבת און יום-טוב 4, 6, 8 און 10 אוונד.

היינט געזעגענונגס=אוונט און בענעפיס פון

JANUSZ ŚCIWIARSKI

מיט'ן אנטייל פון פערגעטענע ארטיסט. קרעפטען. אנהויב 7 און 10 אוונד.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליבערס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם ביס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג אי שטערבליך. ספעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען בעזונדערע: זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייטונגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. דר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט איז לאדז, וואולטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער), פאר אויסקורירען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט, וואס האט געדראהט מיט'ן טויט. היינט, א דאנק דעם פערלעגטען באנדאזש און מיהזאמער ארבייט פון ה' דיר. י. ראפאפארט, איז דער ברוך פולשטענדיג אויסקורירט. מיט איין ווארט, דער ספעציאליסט האט איינגעטאן אין דעם פאל בקוויען נסים.

אהרן מיכאלאוויטש, בלאשקי, גורני רינעק 25.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער וויט שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . 60— 4

נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס איבעריגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז:

אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערוויריקען די אנאנס אדער צוריקצואהלען פאר דעם אנאנס פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.